Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 828 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 8 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1886 (Ն. Տ.) 20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1886 — 21 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1304

40 ՓԱՐԱ.

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԻՆՉ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه ده نورادونكيان خاننده آرولك
غزتهسى ادارهسى

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան կանխիկ վճարմամբ	200
» » վեցամսեայ	100
» » եռամսեայ	50
Գաւառաց » եւ արտաքին թղթատարով տարեկան	240
Գաւառաց համար եւ արտաքին թղթատարով վեցամսեայ	120
Օտար երկիրներ, տարեկան ֆրանք	56
» վեցամսեայ	28

Ներքին զրկուած յօդուածոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր.

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1886

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ Ի ԲԱՐԻԶ

ԱՐՇԱՒԱՆՔ ՄԸ
ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՑ ՄԷՋ

Պ. ՊԼՈՎԻՑ հետեւեալ շահեկան ծանօթութիւնները կը հեռագրէ առ Թայմզ, Յունաստանի Օլկա Թագուհւոյն ի Բարիզ այցելութեան առթիւ.

ԲԱՐԻԶ, 13 Հոկտ. Անցեալ շաբթուն ամբողջ երկու օրերն Յունաստանի Թագուհին անտեսանելի եղած էր: Խոյս տուած էր Բարիզեան ընկերութեան ու լրագրութեան հետաքրքրութենէն, և խմբագրաց անվերջանալի տեսակցութիւններէն, որոց շնորհիւ իւր ամուսին՝ Եօրկի Թագաւորն՝ օրուան ամենէն շատախօս մարդոց մին դառնալու վրայ է.(*) «Աղքատաց Թագուհին», որպէս յորջորջուած է, զոհեց երկու օրերն այն բարեգործական հաստատութեանց մի քանին այցելու, որովք իրաւամբ կը պարծի Բարիզ, և դիւրին չեղաւ քայլ առ քայլ հետեւիլ իրեն այս 48 ժամերու մէջ, զորս կը կորզեր զուարճութիւններէ ու զբօսանքներէ, փշտակրաց ու անկելոց նուիրելու համար:

Առաջին այցն եղաւ ի Սէն-Ժան տը Տիէօ Որբանոցն, լքեալ և անբուժելի տղայոց յատկացեալ, ուր կան իբր 400 տղայք, կոյր, կաղ, խոզախտաւոր ([illegible]), արարածներ որք թշուառ ծնած են, և սահմանուած են թշուառ լինել ցվերջ:

Օլկա Թագուհին ծպտեալ գնաց. բայց ո՞վ չպիտի հասկնար նորա բնաւորութեան արքայական բարձրութիւնը, տեսնելով նորա մեծ դէմքն որ կը խոնարհէր ամենէն ծանր ու նողկալի ախտաժէտներուն վրայ, որոց կը նուիրէր ողորմութեանց ճշմարտագոյնն, որ է՝ դժկամակութեան յաղթահարելով մերձենալ այն թշուառ էակներու, զորս իրենց իսկ ծնողներ կը լքանեն յապտեղութեան և ի ժամանակութեան: Թագուհին սքանչացաւ Հայր Կաւգանի վրայ, երբ սա կը շրջեր 400 թշուառաց մէջ, բաշխելով արգահատութիւնն ու մխիթարութիւնն, որ անոնց համար զգալի միակ նպաստն է: Ն. Վեհափառութիւն առանձին համակրանաց առարկայ ընտրեց Ալպեռ անուն եօթնամեայ խեղճ տղայ մը, կոյր, դժգոյն, գրեթէ կիսամեռ, որ խորին պատկառանք մը կը տածէր Հ. Կաւգանի նկատմամբ: Որբանոցին տղայք նուագախմբակ մը կազմեր էին ի պատիւ Թագուհւոյն: Այն նուագածութեան միջոցին, փոքրիկ Ալպեռ, որ Թագուհւոյն մօտ դրուած էր, Ն. Վեհափառութեան քղանցքն կառչելով, կամաց մ'ըսաւ. «Կ'իմանամ Հօր ձեռք «հետ խօսակցելնու եղանակէն թէ «մեծ Տիկին մ'էք դուք: Խնդրեմ, ըսէք Հօր թէ վերջին մի քանի օրերս «աղէկ էի. շատ պիտի ուրախանայ «զայս իմանալով:» Թագուհին արտասուք յաչս ունէր դրաւ դժբախտ արարածին խոստովանաց, և ելաւ գթոյ ու մխիթարութեան քանի մը խօսքեր ըսել փոքրիկ երաժիշտներուն որք առջեւէն կ'անցնէին: Կոյրերն անցան երկայն կարգաւ մը. առաջին կոյրն իւր երկու ձեռքեր դրած էր ոչ-կոյր տղու մը ուսերուն վրայ. երկրորդ կոյրն իւր ձեռքեր դրած էր առաջին կոյրին ուսերուն վրայ, և այսպէս մինչեւ վերջը: Կ'ըսէին թէ կ'անցնէին Բարեգործութեան կենդանի պատկերի մը առջեւէն: Թագուհին երէկ գիշեր այցելուի մ'ըսաւ. «Շատ հաճոյք զգացի տեսնելով զՀ. Կաւգան և զփոքրիկն Ալպեռ: Միշտ մտացս մէջ են:»

«Ն. Վեհափառութիւն ապա գնաց Բասի, «Արքեպսուսկո» ակերուսներու պատսպարանն,» ընդ տնօրէնութեամբ Հ. Ռուսէլի: Երեւելագոյն ամենէն բարեգործ հաստատութիւններէն մին է այս: Հ. Ռուսէլ իւր գործանոցներու մէջ ունի 4-500 տղայք, թշուառութենէ և անգործութենէ փրկուած. անոնց մեծագոյն մասը բոլորովին լքուած էին իրենց ծնողացմէ: Հ. Ռուսէլի գործանոցք կը պարունակեն ամեն ձեռարհեստներ: Հ. Ռուսէլ ամեն ճիւղերու մէջ ընտիր արհեստաւորներ հասուցած է: Մոլութեամբք փտած տղայք մեկնած են իւր հաստատութենէ, բուժեալ իրենց ֆիզիքական ու բարոյական ախտերէ, ճարպիկ և աշխատասէր արհեստաւորներ դարձած, և բազումք ի նոցանէ ընտիր հայրեր են ընտանեաց: «Ես արդէն մեծ-Հայր մ'եմ», ըսաւ աբբայն առ Թագուհին, որ չէր հասկընար թէ կաթոլիկ քահանայ մը ինչ ըսել կ'ուզեր ազով: Հ. Ռուսէլ մեծապէս զուարճացուց զԹագուհին, յաւելով. «Մեծ-Հայր մ'եմ. զի իմ աշակերտներէս շատեր, զորս զաւակներս «կ'անուանեմ միշտ, ամուսնացած և «զաւակաց տէր եղած են արդէն:» Հ. Ռուսէլ սակաւաթիւ Ֆրանսացիներէն է որք այժմ համակրանք կը ցուցնեն Անգլիոյ վրայ. որովհետեւ Անգլիոյ գաւառաց Հ. Ռուսէլի յատկացուցած են 5,000 ոսկւոյ կտակ մը, որ անորոշաբար թողուած էր «Բարիզի որբանոցի մը»: Դժբախտաբար, Անգլիա, իւր բովանդակ հարստութեամբ հանդերձ, կարող չէ 5,000 ական ոսկի տալ մէն մի ֆրանսական քուէն շահելու համար:

Թագուհին ապա գնաց «Գողգոթայի Անկելանոցն», հիմնեալ բարեկեցիկ դեռատի այրի տիկնայց ձեռամբ, որք կանխահաս այրիացմամբ իրենց գտած պարապոյ ժամանակը կ'անցունեն դարմանելով ամենէն անբուժելի և նողկալի հիւանդութիւնները: Դքսուհին տ'Իւզ է գլխաւոր հիմնադրաց և ամենէն գործօն հիւանդապահաց մին: Թագուհին իսկ, իւր բոլոր քաջասրտութեամբ հանդերձ, դժկամակութեան շարժում մ'ունեցաւ. բայց աղքատաց վրայ իւր սէր շատով յաղթահարեց իւր սրտի զգացմանց. քաջապէս յառաջացաւ սրահին մէջ, իւր ձեռքը կարկառեց առ ինքն երկնցած ձեռքերուն, և սրտին մէջ սեղմեց ամենէն անյոյս և զզուելի հիւանդաց միոյն ձեռքն, որ կը բացագանչէր. «Դպէք ինձ. ա՛յդ իսկ պիտի սփոփէ զիս»:

Աւելի մխիթարական տեսարան մը կը սպասէր իրեն հետեւեալ օրն, երբ այցեց Սէն-Վէնսան տը Բօլի [illegible] Մայրապետանոցն, որ աշխարհիս ամեն կողմ Գթութեան Քոյրեր (մայրապետներ) կը ղրկէ, որք մայրապետական կարգին ամենէն ժողովրդական անդամներն են Ֆրանսայի մէջ. Այս հաստատութեան մէջ Թագուհին այլ ևս չէր կրնար ինքզինք ծածուկ պահել. Թագակիր գլխիներէ զատ, ո՛չ մէկ այցելու կրնայ մտնել հոն: Մարի տը Մէտիչի Թագուհին, այրի Հենրիկի, հիմնեց զայս հաստատութիւն, գրչամբ Աբբայ Վէնսանի, որ եղաւ Ս. Վէնսան տը Բօլ: Յայնմ հետէ հաստատութիւնը պահած ունի արքայական ծանօթութեան և կղերային արդիւնաւորութեան երեւոյթ մը: Թագուհւոյն այցը ծանուցուած էր և կը սպասուէր, տեղւոյն ու այցելուին վայելուչ պերճութեամբ: Թագուհին ընդունուեցաւ աշխարհիս ամեն կողմ ճիւղեր ունեցող այս եղական Միաբանութեան տնօրէններէն, և առաջնորդուեցաւ ի մատուռն, որ ծաղկներով ողողեալ էր ինչպէս մեծ տօնախմբութեան մը օրն, և հրաւիրեցաւ բազմիլ իրեն համար պատրաստուած աթոռ մը, մինչ եկեղեցին ու վերնայարկը կը ծածկուէին մայրապետական սպիտակ գլխարկներով, որք հաւասարապէս կը տեսնուին դպրոցներու մէջ, հիւղակներու մէջ, հիւանդանոցներու մէջ, հարստաց տուներուն մէջ երբ բարեգործական հանգանակութիւններ կ'ընեն, և պատերազմի դաշտերուն վրայ, ուր հիւանդներ ու վիրաւորներ կը դարմանեն: Մատուռէն մեկնելով, Թագուհին անցաւ ընդարձակ դահլիճն, ուր կը գտնուէին 400 «ուսանողք» (մայրապետացուներ որ նորընծայութեան շրջանն անցուցած են), որք ուղղորդ և լուռ դէմքով մը, խոնարհութիւն կ'ընէին քանի որ կը յառաջանար Ն. Վեհափառութիւն, և տ'նոյնպէս լուռ երեւոյթ մը կ'ընծայէին, որ Թագուհւոյն ուշադրութիւնը գրաւեց յատկապէս. Ուսանողաց աղջիկներէն մին, բացառութիւն լինելով իւր բոլոր ընկերուհեաց մէջ, աչքերն ի գետին յառած էր: «Ինչո՞ւ համար աչքը չի վերցուներ», հարցուց Թագուհին.» —«Իւրն իրեն համար պաշխարանք մը սահմանած է այսպէս. «որովհետեւ ուրիշ անգամ չպիտի տեսնէ «Յունաստանի Թագուհին զոր հիմա «կրնայ տեսնել, ինքզինք այդ տեսարանէ զրկելու վրայ է, իբրեւ մարմնոյ փափաքանաց մահացուցում մը:»

—«Բայց, պատասխանեց Թագուհին իւր սովորական համեստութեամբ, չէի «կրնար բնաւ ենթադրել թէ ապաշ«խարանք մը կարենայ լինել զիս չտես«նել:» Նորընծայ աղջկանց սենեկին մէջ, ուր ապա մտաւ Թագուհին, կային 700 նորընծայք, ամենքն ևս սեւազգեաց, տարօրինակ գլխարկով մը, որ բնաւ չերեւիր դուրսն, և զոր ո՛չ մէկ այլ մարդ, աշխարհական թէ եկեղեցական, տեսած է երբեք. զի նորընծայք այդ գլխարկով չեն երբեք խոստովանիր: Թագուհին պտտեցաւ բոլոր շէնքն, սեղանատունն ալ, ուր ընծիրք դրուած էր արդէն, և կը բաղկանար հացիկէ, աղցանէ ([illegible]) և բանջարէ: «Միս չէ՞ք ուտեր բնաւ», հարցուց Թագուհին: «Կ'ուտենք երբ ունենանք,» պատասխանեց խնդալով Վերատեսչուհին:

Ն. Վեհափառութիւն գնաց այցել «Աղքատաց Փոքր Քոյրերն»: Այս Փոքր Քոյրեր, կամ Մայրապետներ, բնաւ ստացուածք չունին, և ամեն օր դուրս կ'ելնեն մուրալու այն հաց զոր կը բաժնեն իրենց ծերունի պատսպարելոց հետ: «Փոքր» ածականն եղած է բանաձեւ մը իրենց ամեն խօսքերու և գործերու համար: Անոնց դարմանած աղքատներն են «փոքր ծերունիներ» և «փոքր պառաւներ»: Անոնք «փոքր լաւութիւններ, փոքր վիշտեր, փոքր նեղութիւններ» ունին: «Փոքր պառաւներուն» երիցագոյնն, որ 92 տարու է, նստած է իւր փոքր թիկնաթոռի մէջ, և ամեն երեկոյ կը կանչէ հսկող Փոքր Քոյրն և կ'ըսէ. «Պիտի «մեռնիմ երկու ժամէն, ձեր խնամոց կը «յանձնեմ զիս, որպէս զի մարմինս «դնէք իմ փոքր գերեզմանս մէջ»: Տասն տարիէ ի վեր ամեն երեկոյ կը կրկնէ այս փոքրիկ ճառն, և նոյն խօսքերն արտասանած էր նաեւ ճիշդ այն պահուն ուր Թագուհին ներս կը մտնէր, որպէս ծիծաղելով պատմեց Փոքր Քոյրը: Սա գնաց պառաւին քով և ըսաւ. «Նայէ, մեռնելու ժամանակ չէ. ահա «Թագուհի մ'եկած է որ կ'ուզէ խօսիլ քեզ»: Տարիներու բեռին տակ ընկճեալ խեղճ կինը բացաւ աչքերն, և երկու ձեռքերն երկնցնելով Թագուհւոյն, ըսաւ. «Ուրեմն, աղօթեմ «Ֆրանսայի բարօրութեան համար», կարծելով թէ Ֆրանսայի Թագուհին էր իւր առջեւ կեցողն: Օլկա Թագուհին չկրցաւ խնդալը բռնել:

Յունաստանի Թագուհին աւարտեց իւր արշաւանքներ բարեգործութեան թագաւորութեանը մէջ, այցելով «Աղքատախնամ Փոքր Քերց» հաստատութիւնը, 22 տարեկանաց հիմնուած, որ այժմ 18 ուրիշ միաբանութիւններէ կը բաղկանայ: Այս մայրապետներ կ'երթան աղքատաց բնակարաններն, և խնամով կը դարմանեն զանոնք, առանց իսկ ընդունելու մէկ գաւաթ ջուր: Անկախ լինել պարտին. զի իրենց պաշտօն է մխիթարել հոգիներ, և խաղաղութիւն վերահաստատել այն ընտանեաց մէջ, ուր աղքատութիւնն յաճախ կը բերէ անմիաբանութիւն, դժնդակութիւն և չփոթութիւն: Այս մայրապետք կը զոհեն իրենց առողջութիւն, իրենց քուն և շատ անգամ իրենց կեանքեր: Օլկա Թագուհւոյն իմացուցին թէ իրենցմէ մին նոյն պահուն իսկ մեռած էր, և տակաւին անթաղ կը մնար: «Պիտի տեսնեմ», ըսաւ Թագուհին, կրնակը դարձնելով մատրան: Ըսին թէ մարմինը մատրան նկուղն էր, տնակ մը դամբարանի մէջ: Թագուհին վար իջաւ: Մեռած մայրապետը, դեռ ևս երիտասարդ, կիսովին ընկղմած թիկնաթոռի մը մէջ, իւր մայրապետական զգեստով, պչակուած էր ծաղիկներով ու մոմերով: Ուրիշներ կը հսկէին մարմնոյն շուրջ, հանդարտ և անխօս: Թագուհին զարմանօք հարցուց թէ ինչ էր այն թուղթ զոր հանգուցեալն ունէր ի ձեռին: Թուղթը կամաց մը առին մեռեալէն, իբր կենդանի անձի մը ձեռքէն. Այս էր իւր կուսութեան ու մայրապետութեան ուխտը պարունակող թուղթը, զոր ստորագրած էր ժամանակաւ, և մեռեալ եւս, Միաբանութիւնն անոր կը վերադարձնէր: Միւս Մայրապետք կը խօսէին անոր վրայ նոյն գորովանօք որով կը խօսուէր բնաւ մանկան վրայ: «Միթէ, Տիկի՛ն, երջանիկ մը քուներ քնանալու երեւոյթը չունի՞: Միթէ գեղեցիկ չէ՞ իւր այս վերջին զգեստով:» Մայրապետք կը դիտէին մարմինը նո՛յն նախանձոտ ակնարկով, զոր գործաւորը կը նետէ ննջող ընկերոջ մը վրայ որ աւարտած է իւր աշխատութիւնն. «Դիտեցէ՛ք, ըսաւ Թագուհին իրեն ընկերացող մէկուն մը, դիտեցէ՛ք սոյն անպայմանելի զուարթութեան դաշտանքը: Մեզ համար, մահուան գաղափարը սեւ քօղի մը պէս է միշտ: Նոցա համար մահն հաճելի ինչ է միայն. Նոքա մահը կը նկատեն իբրեւ վերջ ամեն չարութեան և սկիզբ ամեն երջանկութեան: Ի՛նչպիսի հաւատք պէտք է ունենալ որ, այսպէս անխռով ընթանալու համար դէպ յՄնացմանն:» (*)

(*) Մեր այս աւուր Քաղաքական բաժնին մէկզբն ամբողջովին արտատպեալ է Եօրկի Թագաւորին խօսակցութիւնը Թանի Խմբագրին հետ, խօսակցութիւն զոր անցեալ շաբթու մէջ հեռագիրը ծանոյց, և զոր Քաղաքական Տեսութեան մը նիւթ ըրինք անցեալ հինգշաբթի:

(*) Օլկա Թագուհին Ռուսիոյ Կայսեր հօրեղբօր աղջիկն է, դուստր Կոստանդին Մեծ-Դքսին: Մայր է քանի մը մանչ և աղջիկ զաւակաց, որոց երիցագոյնը «Դուքսն Սպարտայի», արդէն չափահաս, է ապագայ Թագաւորն Յունաստանի: Օլկա Թագուհին Եւրոպիոյ ամենէն գեղանի Թագուհիներէն մին է, և աւելորդ է յաւել թէ յունադաւան է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՕՐԿԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ «ԹԱՆ»Ի ԽՄԲԱԳՐԻՆ ՀԵՏ

(Թան, 11 Հոկտ.)

«Մեր աշխատակիցներէ մին Եօրկեան Թագաւորին հետ տեսակցութիւն մ'ունեցած է, այն տեղեկութեան կը գինիք տարրեք.

Ն. Վեհափառութիւն նախ և առաջ իմացուց թէ իւր բնակութիւն ի Բարիզ կարճատեւ պիտի լինի, և թէ իւր ուղեւորութիւն քաղաքական նպատակ չունի: Երբ դիտել տուինք թէ Ֆրանսայի մայրաքաղաքին մէջ իւր ներկայութիւն կը զուգադիպէր Արեւելից ծանր դէպքերուն, Վեհապետը պատասխանեց թէ արդարեւ եւրոպական կացութիւնը կնճռոտ է. սակայն հաւատաց թէ Յունաստան երբեք չպիտի խառնուի դէպքերուն: Ֆրանսայի Նախագահ, կը շատանայ ուշադրութեամբ դիտելով զայն. իւր գլուխն ունի կառավարութիւն մը որուն անձինք է ազգն, և այլ պետք. Պ. Գրէվիի. Թագաւորին կողմէ կը համարուի իբրեւ պետական յոյժ ճարտար մարդ մը:

Թագաւորը կը խորհի թէ Եւրոպիոյ արդի հաւասարակշռութիւնն, որպէս քանի մը տարի առաջ հաստատած է զայն ահեղ դէպք մը, չի կրնար վերջնական լինել. Այս մասին ի յուշ կ'ածէ Պատմութեան տուած դասերն, որ կ'ուսուցանէ մեզ, Կարոլոս Ե.ի, Լուի ԺԴ.ի և Նաբոլէոն Ա.ի օրինակներով, թէ ո՛չ մէկ Տէրութիւն կրնայ ընդ երկար բացարձակ գերիշխանութիւն պահել յԵւրոպա:

Գալով Յունաստանի, սա Տէրութեանց հետ կը պահանջէ Պերլինի Դաշնագրին տրամադրութեանց պահպանումն: Այդ տրամադրութիւնք ամբողջովին ի գործ դրուած չեն: Թագաւորին կարծեօք, եթէ հելլէն ժողովրդեան սպասած գոհացումը չշնորհուեցաւ Եւրոպիոյ կողմէ, յանցանքը Պ. Պարթելըմի Սէնդ-Իլէրի է (յայնժամ Արտաքին գործոց Նախարար Ֆրանսայի): Այդ պետական մարդու հռչակուած աշխարհավարութեան առթիւ, ջերմ և դրուատական բանիւք խօսեցաւ Կամպէդդայի վրայ. յիշեցուց թէ, իւր վերջին ուղեւորութեան ժամանակ, ամեն օր կը տեսնէր զինք այս սրահի մէջ ուր կը գտնուէինք. Ասոր տեղի կ'ունենային իրենց մէջեւ յոյժ կարեւոր խորհրդակցութիւններ, և Կամպէդդա իրեն կը պարզեր, սքանչելի լեզուաւ, իւր քաղաքական մեծ դիտաւորութիւններ.

Վեհապետը քանիցս ըսաւ մեզ թէ կարի սերտ մտերմութիւն ունէր մեծ առեւտրականին հետ, և շատ կը սիրեր զնա: Կը խորհի թէ նորա մահն, որուն համար ընդ միշտ պիտի ցաւի, մեծ կորուստ մ'եղած է Ֆրանսայի համար. Սակայն կը կարծէ թէ Պ. տը Ֆրէսինէ կարող է, ի կցորդ Կամպէդդայի, իւր ազգին ծառայութիւններ մատուցանել: Կը նկատէ արտաքին գործոց Նախարարն իբր ճարտարամիտ և փորձառու անձ մը: Ըստ Թագաւորին, նա թանկագին յատկութիւն մ'ունի, որ, ըստ իրեն, պետական մարդու մը յատկութեանց առաջինն է. այն է՝ խորհիլ է՛ր Բաց ասել, Հելլենաց Թագաւորն հպարտ է նորա համակրութեան: Յայտ ըրաւ թէ երկար ատենէ ի վեր մտերմական յարաբերութիւններ կը պահէ Պ. տը Ֆրէսինէի հետ. Շատ գոհ մնացեր է իւր արդի ուղեւորութեան միջոցին ընդունած համակրութեան ցոյցերէն, և համոզուած է թէ իւր այցելութեամբ պիտի պահպանուին եւ զօրանան Ֆրանսան Յունաստանի միացնող բարեկամական կապերը: Մնաց որ, Վեհապետը կը յայտարարէ թէ

—)(61)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՔՍԱՆ ՀԱԶԱՐ ՓԱՐՍԱԽ ԾՈՎԵՐՈՒՆ ՏԱԿ

ՊԱՏՃԷԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ Թ.

ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿ ՆԸՄՕՅ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ

Այս հարցում յոյժ աւելորդ երեւցաւ ինձ:

«Է՛, պատասխան տուէք, ըսաւ Նըմօյ Նաւապետ:

—Ճշմարիտն ըսելով, նաւապե՛տ, ես դեռ շատ ընտանեցած չեմ այդ տեսակ ձկանց հետ:

—Մեք սովորած եմք, պատասխանեց Նըմօյ Նաւապետ, եւ ժամանակ անցնելով դուք ալ կ'ընտելանաք: Մնաց որ զինեալ պիտի լինինք, եւ համակամ գործելով կըրնանք թերեւս դեգաղ մ'որսալ: Յոյժ հետաքրքրաշարժ որս մ'է: Այսպէս ուրեմն, առ վաղիւ, պարո՛ն դասատու, եւ առաւօտուն կանուխ:»

Զայս ըսելէ յետոյ, անհոգ կերպիւ մը դուրս ելաւ դահլիճէն:

Եթէ Զուիցերիոյ լերանց մէջ արջ որսալու հրաւիրէին զձեզ, եւ պատասխանէիք. «Շատ աղէկ, վաղն երթանք որսանք:» Եթէ Ատլասի դաշտերուն մէջ առիւծ, կամ Հնդկաստանի ջամբուտներուն մէջ վագր որսալու հրաւիրէին զձեզ, ըսէիք «Ա՛, ա՛, կ'երեւի թէ պիտի երթանք վագր կամ առիւծ որսալ:» Բայց երբոր զձեզ հրաւիրէին շնաձուկ որսալ իւր բնական տարրին մէջ, շատ հաւանական է թէ՝ այդ հրաւէրն ընդունելէ առաջ՝ խորհելու ժամանակ խնդրէիք:

Իսկ ես ձեռքս ճակտիս տարի, ուր քանի մը կաթիլ պաղ քրտինք կը կայլակէին:

«Խորհինք, ըսի ես ինձ. եւ ժամանակ առնունք: Ընդ ծովեայ անտառաց մէջ ջրաղուէս որսալ, ինչպէս որ ըրինք Քրէսպոյ կղզւոյն անտառաց մէջ, մեծ բան մը չէ: Բայց ծովերուն տակ արշաւել, երբոր հաւաստի է որ թէ կրնայ շնաձկանց հանդիպիլ, ուրիշ բան է: Գիտեմ թէ կան երկիրներ, մանաւանդ Անտաման կղզեաց մէջ, ուր սեւամորթք շնաձկանց վրայ կը յարձակին անվեհեր, մէկ ձեռքերնին դաշոյն, միւս ձեռքերնին ողոգայթ, բայց գիտեմ նաեւ թէ այդ զարհուրելի գազանաց դէմ խիզախողներէն շատեր ողջ չեն վերադառնար: Մանաւանդ որ ես սեւամորթ չեմ, և եթէ լինէի իսկ, կարծեմ թէ այսպիսի պարագայի մը մէջ թեթեւ վարանում մ'անպատեհ չէր:»

Եւ սկսայ շնաձուկեր երազել, երեւակայութեանս առջեւ բերելով այն բազմաշար ակռաներով զինեալ ահեղ կզակներն, որք կրնան մարդ մ'երկու կտոր ընել: Արդէն ցաւ մը կ'զգայի երիկամանցս շուրջն: Ասկէ զատ, չէի կրնար մարսել այն անհոգ համարձակութիւն՝ որով նաւապետն ըրած էր զայս օրհասի հրաւէր: Կարծես թէ անտառի մը մէջէ քանի մ'անվնաս աղուէս որսալու պիտի տանէր զմեզ:

«Լա՛ւ, ըսի ես ինձ. Քոնսէյլ անշուշտ չպիտի ուզէ գալ, յայնժամ ես ալ ազատ կը մնամ նաւապետին հետ երթալէ:»

Գալով Նէտ Լանտի, կը խոստովանիմ որ այնչափ վստահութիւն չէի զգար նորա խոհեմութեան վրայ: Վտանգ մը, որչափ եւ մեծ լինէր, միշտ հրապոյր մ'ունէր նորա կռուասէր բնաւորութեան համար:

Նորէն ձեռքս առի Սիր Հ. Քօ.ի գրքին ընթերցումը, բայց կը թղթատէի մեքենաբար: Նորա տողերուն մէջ տեղէն ահաւոր կլափներ կը տեսնէի, զարհուրելի կերպիւ բացուած:

Նոյն պահուն ներս մտան Քոնսէյլ եւ Քանատացին՝ հանդարտ եւ մինչեւ իսկ ուրախ դիմօք: Չէին գիտեր ինչ կ'սպասէր իրենց:

«Արդարեւ, պարո՛ն, ըսաւ ինձ Նէտ Լանտ, ձեր Նըմօյ Նաւապետը, զոր սատանան տանի, յոյժ սիրուն առաջարկ մ'ըրաւ մեզ:

—Ա՛, ըսի, գիտէք...

—Անհաճոյ չթուի պարոնին, պատասխանեց Քոնսէյլ, Նօթիլիւսի հրամանատարն հրաւիրեց զմեզ վաղն այցել պարոնին հետ Սէյլանի հետաքրքրաշարժ որսարաններն: Յոյժ սիրալիր կերպիւ ըրաւ զայս հրաւէր, իբրեւ ճշմարտապէս ազնուական պարոն:

—Ուրիշ բան մը չըսա՞ւ ձեզ:

—Ոչ ըսաւ, պարո՛ն, պատասխանեց Քանատացին. բայց միայն թէ ձեզ ալ խօսեր էր այս փոքրիկ շրջագայութեան վրայ:

—Ճշմարիտ է, ըսի: Եւ բնաւ մանրամասն տեղեկութիւն չտուա՞ւ ձեզ...

—Ոչ, պարո՛ն բնագէտ: Դուք ալ մեզ հետ պիտի գաք, այնպէս չէ՞:

—Ես... անշուշտ: Կը տեսնեմ որ դուք հաճոյք կ'զգաք այդ պտոյտէն, վարպե՛տ Լանտ:

—Այո՛, հետաքրքրաշարժ է, յոյժ հետաքրքրաշարժ:

—Եւ վտանգաւոր թերեւս, աւելցուցի մեղմիկ:

—Վտանգաւո՞ր, պատասխանեց Նէտ Լանտ, ոստրէներու կղզիի մը վրայ պարզ պտոյտ մը:

Անշուշտ Նըմօյ Նաւապետ անօգուտ դատեր էր շնաձկանց գաղափարն արթնցնել ընկերացս մտքին մէջ: Իսկ ես շփոթեալ աչօք կը նայէի անոնց, իբր թէ իրենց անդամներէն մին կը պակսէր արդէն: Արդեօք պարտէ՞ի իմացնել: Այո՛, անշուշտ, բայց չէի գիտեր ինչ կերպով խօսքը բանայի:

«Պարո՛ն, ըսաւ ինձ Քոնսէյլ, պարոնը կը հաճի՞ տեղեկութիւններ տալ մեզ մարգրիտի որսին վրայ:

—Բո՛ւն իսկ որսի՞ն վրայ, հարցուցի, թէ այն միջադէպերուն, որք...

—Որսին վրայ, պատասխանեց Քանատացին. Որսին տեղն երթալէ առաջ՝ լաւ է ծանօթութիւն ունենալ:

—Ուրեմն նստէք, բարեկա՛մք, և հասկցնեմ ձեզ ինչ որ Սիր անգլիացին կը ծանուցանէ ինձ:»

Նէտ եւ Քոնսէյլ նստան բազմոցի վրայ, եւ նախ Քանատացին հարցուց ինձ.

«Պարո՛ն, ի՞նչ է մարգրիտը:

—Քա՛ջ Նէտս, պատասխանեցի, բանաստեղծին համար ծովուն արտասուքն է. Արեւելքցւոց համար կարծրացեալ ցօղի կաթիլ մ'է. տիկնայց համար կլոր եւ քիչ մ'երկայն գոհար մ'է ապակեան փայլով, սաթափային նիւթով, զոր իրենց մատներուն, պարանոցին կամ ականջաց վրայ կը կրեն. տարրաբանին համար՝ կրափոսփատի և կրածխատի խառնուրդ մ'է քիչ մը կենդանային մածուածի հետ, իսկ բնապատումին համար՝ տեսակ մը կրկնափեղկերու մէջ սաթափ արտադրող գործարանին հիւանդութեան պարզ կզկզանքն է:

—Կակղամորթաց ճիւղէն, ըսաւ Քոնսէյլ, անգլուխաց դասէն, խեցեմորթաց կարգէն:

—Ճշդիւ, գիտո՛ւն Քոնսէյլ: Այդ խեցամորթաց մէջ, ծովականջ հերիկը, վահանաձուկը, պիննոսը, եռախռիկը, միով բանիւ, այն ամեն խեցեմորթք որք սաթափը կ'արտադրեն, այսինքն այն երկնագոյն, կապուտակ, կապոյտ կամ ճերմակ հիւթն, որ նոցա տփերուն ներսի կողմը կը պատէ, մարգրիտ արտադրելու ընդունակութիւն ունին:

—Խեցիանե՞րն ալ, հարցուց Քանատացին:

—Այո՛, Սկովտիոյ, Ուալլէսի երկրին, Իրլանտայի, Սաքսոնիոյ, Պոհեմիոյ և Ֆրանսայի գետերէն սմանց խեցիաներն ալ:

—Լա՛ւ, այսուհետեւ ուշադրութիւն կ'ընեմ, պատասխանեց Քանատացին:

—Բայց, ըսի, մարգրիտ թորող գերագոյն կակղամորթն է մարգրտաբեր ոստրէն, հնոց պատուական Մէյէ-կրէն-Մարկ-րիթի-ֆէրան: Մարգրիտը սաթափաւոր մածուած մ'է գնտաձեւ: Կա՛մ ոստրէին պատեանին կը փակչի, կա՛մ կենդանւոյն ծալերուն մէջ կը դրուագի: Տփերուն վրայ մարգրիտը փակած է, իսկ կենդանւոյն մսին վրայ ազատ է: Բայց միշտ կարծր մարմին մ'ունի իբր կորիզ, կա՛մ ամուլ ձուիկ մը, կա՛մ աւազի հատիկ մը, որոյ շուրջը կը զետեղի սաթափաւոր նիւթը քանի մը տարուոյ մէջ հետզհետէ, բարակ ու համակեդրոն խաւերով:

—Մէկ ոստրէի մէջ քանի մը մարգրիտ կը գտնուի՞, հարցուց Քոնսէյլ:

—Այո՛, տղաս: Ոստրէներ կան որք գոհարի ճշմարիտ տուփեր են: Մինչեւ իսկ ոստրէ մը կը յիշուի, որ հարիւր յիսունէն աւելի շնաձուկ կը պարունակէր, որ անհաւատալի կը թուի ինձ:

—Հարիւր յիսուն շնաձո՛ւկ, գոչեց Նէտ Լանտ:

—Շնաձո՞ւկ, հարիւր յիսուն մարգրիտ ըսել կ'ուզեմ: Շնաձուկը նշանակութիւն չունի աստ:

—Արդարեւ չունի, ըսաւ Քոնսէյլ: Բայց պարոնը կը հաճի՞ հասկցնել մեզ այժմ թէ ինչպէս կը հանեն մարգրիտը:

(Շարունակելի)

Յոյները Ֆրանսայի կապուած են երախտագիտութեամբ։ Կը յիշեն թէ 1821 ին մեք միջամտեցինք միայն արդար դատ մը յաղթանակել տալու նպատակաւ, և Թագաւորը կը խորհի թէ այսու անշահախնդրութեան գեղեցիկ օրինակը տուած ենք Եւրոպայի։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Պուլկար կառավարութիւնն յաջողապէս պատասխանեց ծիծաղելի բողոքներուն որովք Քաուլպարս զօրավար կը փորձէր տկարացնել Սոֆիայի կեդր. կառավարութեան ազդեցութիւնը, մինչ միւս կողմէ գաւառաց մէջ կը ջանար խորտակել կառավարական իշխանութիւնը։ Զօրավարը, Պ. Նեքլիւտոֆի միջոցաւ, կը բողոքէր ընտրութեանց դէմ. «ազդուապէս կը պարսաւէր» կառավարութեան դրած արգելքը՝ ռուս հըպատակներուն ընտրական գործոց միջամտելուն դէմ, ևն։

Կառավարութեան պատասխանագրաց մէջ նշանակելի է այն յայտարարութիւն թէ, «Կառավարութիւնը պարսաւ կրնայ լսել միա՛յն Ազգ. Երեսփոխանական Ժողովէն։» Նշանակելի է նաեւ կառավարական հեռագրոյն այն մասն որով կ'ապացուցուի ընտրութեանց օրինաւորութիւնը։

«Որովհետեւ Պ. զօրավարին ծանուցագիրը մէջ չի բերեր ո՛ և է օրինական տրամադրութիւն՝ Մեծ-Սոպրանիէի ընտրութեանց ապօրինութիւնն հաստատելու համար, ներեցէք որ յայտնեմ պատճառներ որովք կը հաստատուի ընտրութեանց օրինաւորութիւնը։

«Պերլինի Դաշնագրին որ Իշխանապետութեան քաղաքական գոյութեան հիմերը դրաւ, կը տրամադրէր թէ Երեւելեաց ժողով մը պիտի գումարուէր ի Դրնովա, Սահմանադրութիւն մը յօրինելու, որ Պուլկարիոյ ներքին օրէնսդրութեան հիմը պիտի կազմէր։

«Այս Սահմանադրութիւն, խմբագրուած ռուս Քոմիսէրին հսկողութեան տակ, և Տէրութիւններէն հաստատուած, Պուլկարիոյ հիմնական օրէնսդրութեան հիմն եղաւ։ Ռուս Կառավարութիւնը միշտ փափաք արտայայտեց զայն Սահմանադրութիւն յարգուած տեսնելու։

«Արդ, նոյն Սահմանադրութեան 45 րդ յօդ. ը կ'ըսէ թէ Իշխանապետութիւնը պիտի կառավարուի ճշդիւ այն օրինօք, որք յօրինուին և հրատարակուին Սահմանադրութեան նշանակած ձեւերով։

«Ուրեմն, հաստատելու համար այս կամ այն ընտրութեանց օրինաւորութիւնը կամ ապօրինաւորութիւնը, պարտինք դիմել այն օրինաց միայն որք գրուած են յատկապէս ընտրական գործոց համար։

«Արդ, ընտրական օրինաց 25 րդ յօդ. ին համեմատ, ընտրութիւնք կը վաւերացուին ձեռամբ նոյն ինքն Ազգ. Ժողովոյ, միակ դատաւոր անոնց կանոնաւորութեան և վաւերականութեան։ Կառավարութիւնը խնդրոյն դատաստանը Ժողովոյն թողլով հանդերձ, կ'ըսէ թէ ինք իւր պարտուց ու իրաւանց սահմանին մէջ մնաց, ընտրողական ժողովներն հրաւիրելով յընտրութիւն. զի այսու հրամանաւ եւս գործադրած եղաւ Ազգին Երեսփոխանաց վերջերս արտասովոր նիստով մը որոշած տնօրէնութիւնները։»

Թայմզին Սոֆիայի Թղթակիցը կը հեռագրէ հոկտ. 12ին.

«Տակաւին որոշում չկայ Մեծ-Սոպրանիէին ի Դրնովա գումարման ժամանակին վրայ։ Դրնովայի մէջ նոր շէնք մը կառուցուեցաւ այս արտասովոր ժողովոյ գումարման համար։ Ըստ ոմանց, երկու շաբաթէն պիտի գումարուի. ըստ այլոց, Կառավարութիւնը նախ ծանուցագրով մը պիտի խնդրէ Տէրութիւններէն համաձայնիլ նոր Իշխանի մը վրայ, և Տէրութեանց մէջ համաձայնութեան գոյացումէն ետքը միայն Մեծ-Սոպրանիէն գործի պիտի սկսի, եթէ չծագին չգուշակուած դէպքեր, ինչպէս խռովութիւններ։ Բայց երկու շաբաթէն անշուշտ պիտի գումարուի Ժողովը, Խնամակալութեան իշխանութիւնն հաստատելու համար։ Բաց աստի, պէտք է Խնամակալութենէն հանել զՊ. Քարավէլոֆ։ Ալեքսանդր Իշխանին նախորդ նախարարապետն եղած է ռուսական շահուց ներկայացուցիչը։ Զուլցեր ստորագրել Խնամակալութեան հրամանագիրն, որով պիտի սկսին Զինուորական Ատենի դատական գործողութիւնք ընդդէմ հակիշխանական դաւադրաց։ Պ. Քարավէլոֆ, ինչպէս իւր նախկին պաշտօնակիցք, Ջանքոֆ և Նիքիֆորոֆ, ծանրապէս ամբաստանեալ է գաւառիր Կրուէֆի և Պէնտէրէֆի յայտնութեամբք, ի մասին հակիշխանական շարժման։ Պ. Քարավէլոֆ կորուսած է գլուր վարկ մինչեւ իսկ իւր նախկին համախոհից քով, և իւր թերթ, [illegible], կը քարոզէ խուլ ականջներու։»

ԿԱՒԿԱՍԻԱ. Դէրէքի Նահանգին պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Նողայ-Դաղարներու պատգամաւորութիւն մը, որ նոյն ժողովրդեան կողմէ ընտրուած էր ինչ ինչ գանգատներ ընելու Տօնտուքօֆ-Քորսաքօֆ Իշխանին, ձերբակալուած է ի Ղզլար։ Պատուիրակութեան պաշտօնն էր կուսակալին յայտնել Նողայ-Դաղարներուն անբռնաբարելի իրաւունքն ազատ լինելու զինուորական ծառայութենէն, զոր Կառավարութիւնն այժմ կը պահանջէ Կաւկասիոյ բնակիչներէն։ Կառավարութիւնն այս խնդրոյ մէջ մեծ դժուարութեանց կը բախի, (կ'ըսէ Թայմզին Պետերսպուրկի Թղթակիցը։) Տօնտուքօֆ-Քորսաքօֆ հանեց խիստ հրահանգներ Կարսի և այլ գաւառաց մահմետական բնակչաց Թուրքիա գաղթելուն դէմ։

—ԿՐՕՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ. Երկու հաւմէական (?) եկեղեցիք կառավարական հրամանաւ փակեցան ի Կրատնօ. որովհետեւ սոյն եկեղեցեաց քահանայք կը ջանային վերստին ի կաթոլիկութիւն դարձնել գաւառին Օրթոտաքսներն, որք երբեմն կաթոլիկ էին, եւ ռուս կառավարութեան ջանիւք յարած էին ի յունական դաւանութիւն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Նովոյէ Վրէմիա իւր վերջին թուահամարով գրած է խմբագրական յօդուած մը «Երկրորդ վերադարձ Պաթէնպէրկի» վերնագրով։ Այդ յօդուածի մէջ, Նովոյէ Վրէմիա, հիմնուելով իրաց կացութեան վրայ, կ'ըսէ թէ շատ հաւանական է որ Ալեքսանդր Իշխանը կրկին անգամ ընտրուի Իշխան Պուլկարիոյ. երկրայթէն դառնալով ամէն Մեծ Տէրութիւն պիտի հաւանի նորա ընտրութեան, բաց ի Ռուսիայէն. և սակայն այսպիսի պարագային Ռուսիոյ մերժումն արգելք չպիտի կրնայ լինել Ալեքսանդր Իշխանի վերընտրութեան։

«Միթէ այլ ևս հարկ կա՞յ ապացուցանելու թէ Անգլիա և հաւանօրէն Աւստրիա ուղղակի թշնամաբար կը գործեն ընդդէմ Ռուսիոյ։ Այս օրուան հեռագիրը կ'ըսէ թէ Պաթէնպէրկի Իշխանն ուղարկած է մի քանի հեռագիրներ, որոց մէջ կը յայտնէ որ եթէ վերընտրեն զինքն, անշուշտ պիտի երթայ ի Պուլկարիա։ Պէտք է իրաւունք տալ նմա, նա լաւ ընտրած է իւր ժամանակը, կամ որ աւելի ճշմարիտ է, լաւ յարմարցուցած են նմա այս ժամանակը։ Քաուլպարս զօրավարի պատուիրակութիւնը չարտադրեց ո և է դրական արդիւնք և հաւանելի է այդ «լոկ մի մարդը պիտի չէ պատերազմի դաշտի մէջ», մանաւանդ այն երկրի, որ անիշխանութեան մէջ կը գտնուի։ Նմա կ'առաջնորդէր Բորոֆ գնդապետն որ պատժիներով կը սարսափեցնէր բնակիչներն, իսկ սոցա կը հետեւէր Բանիձա, որ լաւ դաս կուտար նոցա, որ կը համարձակէին արտայայտել իրենց համակրութիւնը դէպ ի Ռուսիա։ Լուր կար թէ զօրաց մի մասը պատրաստ է ապստամբիլ Խնամակալութեան դէմ, սակայն ցարդ չ'արդարացաւ այս լուր։

«Մենք այս պաթէնպէրկեան խնդրի սկիզբէն ի վեր կ'ըսէինք թէ անհրաժեշտ է վճռական միջոցներ ձեռք առնուլ։ Մենք կը գործածէինք [illegible] բառն, որպէս միակ հնարք վերջ դնելու այս անպատիւ խաղին։ Թէեւ շատ լաւ կը հասկնայինք բոլոր անյարմարութիւններն որք կապուած էին այդ միջոցի հետ։ Բայց այլապէս ինչպէս կարելի է գտնել այս կացութեան ելքն։

«Քաուլպարս զօրավարը չծածկեց ի Պուլկարիա թէ ինք Ռուսիոյ ներկայացուցիչն է, համաձայնութեամբ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ։ Նախարարներու հետ խօսած ժամանակ, յառաջ բերաւ զԹիձա՝ որ [illegible]։ Մեզ թշնամի են ունենալ [illegible], և միւս կողմէ մեր դէմ կը գործէին ամէն հնարքի դիմելով։ Մենք ուղարկեցինք Քաուլպարս զօրավարն, Անգլիա ևս ուղարկեց իւր նախարարն, զլորտ Չըրչիլ, որ, անտարակոյս ի զուր չէ որ այցելեց Պերլին և Վիէննա, քանի որ Ալեքսանդր Իշխանի հեռագիրներն սկսան երեւիլ միաժամանակ այս ուղեւորութեան հետ։ Ակնյայտնի է թէ կ'ուզեն ամէն համբերութենէ հանել զՌուսիա, և ընդհակառակն որչափ նա կ'սկսի շրջահայեցութեամբ և խոհեմութեամբ գործել, որչափ կը փափաքի խաղաղ կերպիւ աւարտել խնդիրը, այնչափ աւելի եւս լրբաբար շարժումներ կը լարուին իրեն դէմ։

«Ռուսիա չը պիտի ընդունի Ալեքսանդր Իշխանն, եթէ վերընտրեն զայն։ Բայց և Անգլիա կարելի է չընդունի ռուսական ընտրելին, և այսպիսով այս կամ այն Իշխանի ընտրութիւնն ամենեւին չլուծեր պուլկարական խնդիրն, որ ամէն հաւանականութիւններէ կ'երեւի թէ պիտի երկարաձգուի անվերջ կերպիւ։ Բայց անտարակոյս է թէ Պաթէնպէրկի ընտրութիւնը հազարաւոր դժգոհութիւններ պիտի պատճառէ Ռուսիոյ, և թէ Պուլկարիա իրականապէս պիտի մտնէ այդ Իշխանի կառավարութեան տակ։ Ուրիշ ընտրելի մը չպիտի գայ Պուլկարիա, մինչեւ որ նա չընդունուի Տէրութիւններէն, սակայն Պաթէնպէրկի Իշխանը պիտի գայ եւ իւր կողմը պիտի ունենայ ակնյայտնի համակրութիւններ, եւ Անգլիոյ բացարձակ պաշտպանութիւնն և Աւստրիոյ, և կարելի է նմանապէս Գերմանիոյ ծածուկ համակրութիւնները։ Իսկ այդ երկիրներու հանրային կարծիքը, պէտք է խոստովանիլ, Ալեքսանդր Իշխանի կողմն է։

«[illegible] վերջերս միշտ կ'զբաղէր այն խնդրով թէ Պաթէնպէրկի Իշխանն ինչո՞ւ թողուց զՊուլկարիա։ Նա բացարձակ կը յայտնէր թէ լոկ երկչոտութիւնն հարկադրած է զինքն հեռանալ։ «Գերման ոսպ եւ երկչո՛տ»։ Եւ այժմ երբ յուսոյ նշոյլներ կ'երեւին, Պաթէնպէրկ նորէն սկսած է գործել։ Եթէ դարձեալ փնտռեն զինքն Պուլկարիայէն, դարձեալ կը հեռանայ Պուլկարիայէն. . . .

«Մեր համար մխիթարական ոչինչ կը գտնենք այս ամէն մեքենայութեան մէջ։ Մեր համար միայն կայ որոշ կէտ մը, այն թէ կ'ուզեն Ռուսիոյ համբերութիւնը հատցընել։»

ՏՕՔԹԷՕՐ Տ. ՊԱՊԱԵԱՆ

Որ, իւրեն մասնաճիւղ ընտրած էր մանկաբարձութիւն և կանանց ծննդական գործարանաց հիւանդութիւններն այս անգամ Փարիզի մէջ եւս բժշկական այս ճիւղին հետեւելով կատարելագործած է իւր արհեստը և այժմ վերադարձած լինելով կը գտնուի ամէն երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամը 6 էն 8 Կաւուրջ դիմաց Բիւչիւքեան եղբարց դեղարանը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հալէպի առաջնորդական նորընտիր Տեղապահ Արժ. Մաղաքիա վարդապետ Տէրունեան այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս իւր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։

Կ'իմանանք թէ Ազգ. Կեդր. Վարժարանի ուսուցչական մարմնոյն մէջ ընդունուեր է այս շաբթու Սպարապետի Դրան հմուտ պաշտօնատարներէն Ասիմ պէյ, իբր դասատու արտասանութեան և գեղագրութեան օսմանեան լեզուի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Սոֆիայի օսմ. պատուիրակ Կատպան էֆէնտիի տրուած հրահանգներէն կը հետեւցուի թէ Բ. Դուռն ո՛չ մէկ դիւանագիտական ձեռնարկ պիտի ընէ մինչեւ որ ընդունի այն տեղեկագիր զոր իւր պատուիրակ պիտի պատրաստէ ի մասին վաւերականութեան երեսփ. ընտրութեանց մեծ Սոպրանիէին զոր Ռուսիա կը մերժէ ճանչնալ։

Կայս. կառավարութիւնը միևնոյն ժամանակ յանձնարարած է Կատպան էֆէնտիի ամէն ջանք ի գործ դնել համոզելու համար Պուլկարիոյ Խնամակալութիւնն որ աւելի խաղաղասիրական ընթացք մը բռնէ հանդէպ Ռուսիոյ։

* *

Այս առաւօտ առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կատպան էֆէնտի Սոֆիա ժամներ է երէկ իրիկուն։

Ըստ մասնաւոր տեղեկութեանց Մէ-Նիւթէօրի (?), ռուս կառավարութիւնն իւր Կ. Պոլսոյ դեսպանին միջոցաւ վերջերս յայտներ է Բ. Դրան, թէ մտադիր չէ զինուորական կերպիւ գրաւել զՊուլկարիա։

Փիլիպէէն կը գրեն թէ երբեմն Մնայուն Յանձնաժողովոյ նախագահ Պ. Նէչոֆ և Կավրիէլ փաշայի կուսակալութեան օրով Արեւ. Ռումէլիի Հանրօգուտ շինութեանց տնօրէն Տր. Հաքանոֆ ձերբակալուելով, բանտարկուեր են։ Այդ պարոնայք երկու ամսէ հետէ իրենց բարեկամաց տուները պահըրտած էին։ Քանի մ'օր առաջ պաշտօնապէս իմաց տրուեր է անոնց թէ ազատ են և փողոց ելնելնուն պէս ձերբակալուեր են։

Ռումանիոյ կառավարական ակըմբոց մէջ կը հաւատեն թէ, կ'ըսէ Լէնտէփանտանս, ո՛չ միայն Ռուսիա մտադիր չէ Օտեսայի մէջ համախմբեալ զօրքը Պուլկարիա ղրկել, այլ նաեւ հրաման հանած է դէպի երկրին ներսերը ցրուել զանոնք։

Տէյլի Նիւզի Պետերսպուրկի Թղթակիցը կը հեռագրէ հոկտ. 11 ամսաթուով.

Հաստատապէս կը ծանուցանեմ թէ, տակաւին քանի մ'օր առաջ Ցարը սապէս ըսած է խօսակցութեան մը միջոցին. «Եթէ պուլկարական խնդիրը խաղաղութեամբ կարենայ վերջանալ, «լա՛ւ. սակայն եւ պատերազմ չպիտի «մղեմ այդ խռովասէր Պուլկարաց համար։»

Թէեւ երէկ Ղալաթիոյ հրապարակին վրայ զրոյց մը շրջեցաւ թէ Սոֆիայի մէջ խռովութիւնք ծագեր են և Պուլկարիոյ արդի կառավարութիւնը տապալած է, սակայն այդ զրոյցք բոլորովին անհիմն և անստոյգ են, կ'ըսէ Թարիք (?)։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԲԱՐՒՈՔՄՈՒՆՔ

Ելմտական կարեւոր բարւոքմանց վրայ խորհրդակցելու պաշտօնով կազմեալ Յանձնաժողովն՝ որ կը բաղկանայ Ներքին գործոց, Դատական և Ելմտական նախարարներէն, երէկ վերստին ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին եւ պահ մը իւր ներկայութեան կոչելով Մալիէի ծախուց հաշուակալը, տոմարներն աչքէ անցուց։

Յանձնաժողովն իւր նախորդ նիստերուն մէջ նկատելով որ Հաշուակալութեան Դիւանը մեծաքանակ ծախք մը կ'աւելցունէ Տէրութեան Ելմտացոյցին վրայ, անոր ջնջումն որոշեց, եւ այս մասին տեղեկագիր մը պատրաստելով Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին միջոցաւ կայսերական Դիւանատան մատոյց։

Յանձնաժողովը կը խորհի միանգամայն ջնջել Կալուածահամարի վարչութիւնն և բնիկ պաշտօնէից միջոցաւ կատարել տալ անոր յանձնուած գործերն, այս խնայողութեամբ յաւելեալ գումարն ի դէն կոչուած զօրաց ծախուց յատկացնելու նպատակաւ։

Ուրիշ կարգ մը խնայողական տնօրէնութիւնք եւս ուշադրութեան առարկայ են այս պահուս։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Հայտար-Փաշայի հիւանդանոցին բժիշկ գնդապետ Իսկէնտէր պէյի որ անցեալներն Հելլենական սահմանագլխոյն վրայ գտնուած օսմանեան զօրաց առողջապահական ընդհանուր քննիչ պաշտօնն եւս վարեց առժամապէս։

Անգլիական նորընտիր դեսպան Սըր Ուիլեըմ Հուայդ Պուքրէշէ ճանբայ ելեր եւ Պէլկրատ հասեր է ուստից Գոսովա պիտի անցնի եւ անտի Սելանիկի ճամբով մայրաքաղաքս պիտի ժամանէ։ Այս կարգադրութիւնէն կ'երեւի թէ Սըր Ուիլեըմ Հուայդ չուզեր Պուլկարիայէ անցնիլ։ Սակայն հաւանական է նաեւ որ դեսպանը Սեւ Ծովու բռանը քարանթինա չսպասելու համար նախընտրած լինի այս ճանբան։

Քաղաքային բժշկաց ժողովն որոշեր է դեղագրաց յատուկ տպագրեալ թուղթեր պատրաստելով, Պոլսոյ մէջ վկայական ի ձեռին բժշկութեամբ զբաղողներուն տալ, անոր գոյացած հասոյթով քաղաքային բժշկական վարժարանի ինչ ինչ պէտքերն հոգալու եւ միանգամայն առանց վկայականի բժշկութիւն ընողներն արգիլելու համար։

Այս թուղթերը յիսուն հատը տետրակի ձեւով պիտի վաճառուին։ Իւրաքանչիւր թուղթ երկու մաս լինելով, կէսը բժշկաց քով պիտի մնայ եւ կէսն ալ հիւանդներուն պիտի տրուի։ Մէն մի տետրակի փոխարէն 5 ղրուշ պիտի առնուի բժիշկներէն։

Յիշեալ ժողովն որոշեր է նաեւ երեք տարուան մէջ բժշկութիւն ուսանողներու վկայականները վաւերացնելէ առաջ կրկին քննութեան ենթարկել զանոնք։

Սալիհ փաշայի որդի և Փարիզու օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Շէրիֆ պէյ երէկ կայս. պալատ հրաւիրուելով, Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց արժանացաւ, յետ որոյ Վառնայի շոգենաւով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս։

Կը յիշուի թէ Րէժիի վարչութեան առաջարկութեամբ, Ներքին գործոց նախարար Մինիր փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած էր Թուրքիոյ մէջ ծխախոտի մշակութեան համար պէտք եղած կանոնական միջոցներն որոշելու պաշտօնով։ Արդ, յիշեալ յանձնաժողովն աւարտելով իւր աշխատութիւնը, Րէժիին նպաստաւոր տեղեկագիր մը պատրաստած է, յորում միանգամ եւս կը հաստատէ նորա հիմնական կանոնագրի մէկ տրամադրութիւնն, որոյ համեմատ ո՛չ ոք պիտի կարենայ ծխախոտի մշակութեան ձեռնարկել, առանց ի ձեռին ունենալու Րէժիի վարչութեան կողմէ յանձնուած արտօնագիր մը։

Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան եւրոպացի պատուիրակք, իրենց ստացած հրահանգաց համաձայն, ծանուցած են կայս. կառավարութեան թէ վարչութիւնն յանձն կ'առնու շըրջաբերութեան հանուելիք երկու միլիոն ոսկւոյ նոր գոնսօլիտէններու գլխավճարի և տոկոսեաց վճարումն, նախապէս յիշուած երաշխաւորութեանց փոխարէն։

Սակայն յիշեալ պատուիրակք միևնոյն ժամանակ յայտնած են կառավարութեան, թէ եւրոպացի արժէտէրաց խումբը, զոր իրենք կը ներկայացունեն, հաճութեամբ պիտի տեսնէ իրենց և Բ. Դրան միջեւ առկախ մնացած ինչ ինչ խնդրոց կարգադրութիւնն։

Կայս. զօրաբանակաց հագուստները մինչեւ ցարդ Սպարապետի Դրան ընդհանուր պիտոյից վարչութեան կողմէ կը հայթայթուէին. այս անգամ, ըստ որոշման Սպարապետի Դրան բարձրագոյն ժողովոյ, ամէն զօրաբանակ իւր գունդերու եւ վաշտերու հագուստն ինք պիտի տայ իւրաքանչիւր զօրաբանակի յատուկ պիտոյից վարչութեան միջոցաւ։

Աւստրիական դեսպանատան երրորդ թարգման Լօկօճէքի (?) կոմս որ իւր նորապսակ ամուսնոյն հետ Եւրոպա ուղեւորած էր, նախընթաց օր մայրաքաղաքս վերադարձաւ Օտեսայի շոգենաւով։

Բարձր. Խտիւ իւր նախարարութեան միջոցաւ խնդրած լինելով կայս. կառավարութենէն որ հաճի ճշդել Եգիպտոսի մէջ հաստատեալ պարսկահպատակաց, ինչպէս նաեւ եգիպտական հողէն դուրս ծնեալ և ի վերջոյ անդ հաստատեալ օսմ. հպատակաց իրաւունքները, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը պատասխանած է, ի մէջ այլոց, թէ պարսիկ հպատակ մը չէ կարող օրինաւորապէս ամուսնանալ Թրքուհւոյ մը հետ և թէ տեղական դատարանաց իրաւասութեան ենթարկեալ է։ Գալով Եգիպտոս բնակող օսմ. հպատակաց իրաւանց, ըստ վերջին տնօրէնութեան, սոքա ազատ պիտի կացուցուին զինուորական ծառայութենէ, սակայն պարտին վճարել եգիպտացւոց համահաւասար ուրիշ ամէն տուրքեր։

Այս օրերս պատժական Վերաքննիչ ատենի խորհրդակցութեան սենեկին մէջ խնդրոյ մ'առթիւ վէճ մը ծագած լինելով նախագահ Հիւսէյին Համտի պէյի ու անդամներէն Թէվֆիգ պէյի միջեւ, երկուստեք ծանր խօսքեր փոխանակուած էին։ Առ այս բողոք բարձուած էր Վճռաբեկ ատենին որ յանդիմանութեան գիր մ'ուղղեր է Հիւսէյին Համտի պէյի, իսկ Թէվֆիգ պէյը մէկ ամսուան համար պաշտօնանկ ըրած է։

Կայս. կառավարութեան և Գերմանիոյ միջեւ կնքելի առեւտրական դաշնագրոյն համար կազմեալ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ Արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ եւ երկար խորհրդակցութիւնք տեղի ունեցան, յետ որոյ յանձնաժողովն ստորագրեց իւր նախորդ ատենագրութիւններն։

Ըստ օրինի Վերաքննիչ ատեաններու անդամք երկու տարին մէկ անգամ կը փոխուին։ Կ'ըսուի այժմ թէ քաղաքային, պատժական, եկեղեցական և առեւտրական Վերաքննիչ ատեաններու անդամք իրենց մէջ պիտի փոխանակեն պաշտօնները, որպէս զի քաղաքային մասին մէջ փորձառութիւն ունեցող անդամ մը առեւտրականին մէջ եւս փորձառութիւն ստանայ։

Պատժական ատեանն երեք տարուան շղթայակապ բանտարկութեան դատապարտեց Օթոն Զօկրաֆօս անուն անձն որ 186 օխա վառօդ պահած էր իւր տան մէջ, հակառակ այս մասին գրուած արգելքին։ Դատապարտեալը միևնոյն ժամանակ պիտի վճարէ յիշեալ վառօդի գնոյն կրկնապատիկն և դատական ծախքերը։

Իզմիրի Րէֆօրմ (?) լրագրին հետեւեալ ոճրագործութիւնը կը պատմէ.

Սեպտ. 28/Հոկտ. 10, կիրակիէն երկուշաբթի լուսնալու գիշերը ոճրագործութիւն մը տեղի ունեցաւ Չէշմէի ճանբուն վրայ, Թէքէ կոչուած տեղն որ Վուրլայէն երկու քիլոմեդր հեռաւորութիւն ունի։ Տասն չափ զինեալ մարդեր յարձակեցան ջորեպանաց (մէկ Թուրք եւ վեց քրիստոնեայ) խմբի մը վրայ որ Վուրլայէն Չէշմէ կ'ուղեւորէր։ Թուրքը զէնք կը կրէր եւ ինք միայն եղաւ յարձակման առարկայ. չարագործք հրացանի և ատրճանակի հարուածներ պարպեցին անոր վրայ։ Խեղճ մարդը, սաստկապէս վիրաւորուելով, գետին փռուեցաւ եւ քանի մը վայրկեանէն մեռաւ։ Երեք ջորեպանք խոյս տուին դէպ ի Չէշմէ ուր հասան առաւօտուն. միւս երեքը Վուրլա վերադարձան իմաց տալու ոստիկանութեան, որ առանց ժամանակ կորսնցնելու, քանի մը կասկածելի անձինք ձերբակալեց։ Թուրք ջորեպանը Շէրիֆ կը կոչուէր, ծանօթ էր բազմաթիւ վաճառականաց որք անոր հաւատարմութեան վրայ լիովին վստահ՝ յաճախ դրամածրարներ կը յանձնէին նմա։ Այս անգամ ալ վրայէն գտնուեցաւ 250 արծաթ մէճիտ եւ 130 ոսկւոյ ծրար մը։

Այս սպանութեան շարժառիթը վրէժխնդրութեան կը վերագրուի. կ'երեւի թէ Վուրլայի բնակչաց մին ոխ պահած լինելով Շէրիֆի, քանի մը գիւղացւոց հետ կատարեց գիշերային այս յարձակումը։

Այս օրերս Մուսթաֆա-փաշայի սահմանագլխոյն վրայ երեւան ելած աւազակախումբ մը Քօճա-Եազըճ (?) գիւղէն Ալի և Ահմէտ անուն երկու մարդեր բռնելով ծառի մը կապեր և հրացանի բռներ է զանոնք. խեղճ գիւղացւոց մին մեռեր է, իսկ միւսը կ'ապրի տակաւին, հակառակ իւր ծանր վէրքերուն։

Անցեալ շաբթու Թօփհանէի Սէլիհ պէյ թաղին մէջ Թուրք նախակրթարան մը բացուեցաւ։ Թաղեցիք յաջողած չլինելով իրենց մէջ բացուած հանգանակութեամբ ի գլուխ հանել այդ դպրոցի շինութիւնն, աղերսագիր մը մատուցած էին Վեհ. Սուլթանին որ հրամայած էր իւր անձնական գանձէն հոգալ շինութեան բոլոր ծախքը։

Լէսքովիճի (Թեսալիա) բնակ Չէրէն Ֆազըլ պէյ անուն հարուստ կալուածատէր մը Սելանիկ մտերն (?) իւր ունեցած մէկ ագարակէն վերադարձած պահուն, խումբ մ'աւազակաց ձեռք ինկեր է որք գերի տարեր են զայն և այժմ մեծագումար փրկանք կը պահանջեն։

Մինչեւ սեպտ. 15, Տէրքոսեան ջրի ընկերութեան բաժանորդաց թիւն 3400ի հասած է։

Անգլիոյ Խորհրդարանի անդամ և արմատականաց պետ Պ. Ճօզէֆ Չէմպըրլէյն՝ որ շաբաթ օրէն ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի, յօդացաւէ նեղուելուն պատճառաւ Օթէլ Ռօայալ պանդոկին մէջ փակուած կը մնայ. իսկ իւր եղբայրք ու քոյրք և Պ. Ժէս Քօլինկս կ'այցելեն Պոլսոյ պատմական վայրերն և երէկ ծովային պտոյտ մ'ըրին Վոսփորի վրայ։

Պ. Պ. Քոլմօ և Քրէյբէն որք Հանրային Պարտուց վարչութեան կողմէ Պրէկա (?) ղրկուած էին տեղւոյն աղահանքերը քննելու համար, Կ. Պոլիս վերադարձան։ Կ'երեւի թէ յիշեալ աղահանքերը չգործածելու խորհուրդն ի բաց թողուեր է։

Իտալական դեսպանատան պահակ Սեկեա (?) շոգենաւուն նաւաստեաց մին առջի օրը Թօփանէ, պարտէզի մը մէջ ծառի մը վրայ ելնելով, փորձեց պտուղ քաղել, սակայն ծառին ճիւղերը կոտրելով, նաւաստին գետին ինկաւ և ըղեղը պատռեցաւ։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆՔ

Տ.

Պատիւ ունինք ծանուցանել թէ Տ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ԵՒ Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ անուամբ կազմեալ առեւտրական ընկերութիւնն, որ կը ներկայացունէր Ռէ-Ասիւրանս տը Մանհայմ ապահովագրական ընկերութիւնն, համաձայն հաւանութեամբ լուծուած է այս օրէն սկսեալ։

Տ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 18 սեպտ. 1886

Տ.

Ստորագրեալքս, Մ. Թիւլպէնտճեան եւ Կոս, պատիւ ունինք ծանուցանել ձեզ թէ լուծմամբ Տ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ և Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ ընկերութեան որ կը ներկայացունէր Ré-Assurances de Mannheim ապահովագրական ընկերութիւնն, նոյն ընկերութեան կողմէ ընդհանուր գործակատար անուանուած ենք հրապարակին վրայ, ամէն ապահովագրերն եւ պաշտօնագրերն ստորագրելու և կորուստները վճարելու մասնաւոր արտօնութեամբ։

Ré-Assurances de Mannheim ի գործակալութեան գրասենեակներն հաստատուած են ի Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի բաշա խան, թիւ 2։

Կը յուսանք թէ պիտի բարեհաճիք մեզ նկատմամբ շարունակել այն վստահութիւնն զոր ունէիք մեր նախորդաց վրայ, և մեք եւս նոյն խնամքով պիտի ընդունինք ձեր պատուէրները։

Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ ԵՒ ԿՈՒ

Կ. Պոլիս 18 սեպտ. 1886

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ
Ի ՊՕՋԱՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

Զամագճըլար Եօգուշ, Սագը-Չէշմէի դէմ թիւ 56

Սոյն գրատան մէջ, առայժմ 500 հատոր Եւրոպական խիստ հռչակաւոր վէպերու թարգմանութիւնք և ազգային նշանաւոր հեղինակութիւններ գոյ, մաս մ'ալ Ֆրանսերէն ընտիր վիպասանութիւնք դըրուած են յարգոյ հասարակութեան տրամադրութեան ներքեւ, ամսական աննշան բաժանորդագրութեամբ մը։

Բաժանորդք կրնան արձանագրուիլ միայն յիշեալ գրատան մէջ, ուստից մանրամասն տեղեկութիւնք կրնան ստացուիլ։

Ամսական բաժանորդագինն է 5 ղրշ։

Կանխաւ պէտք է վճարել իբրեւ աւանդ 20 ղրուշ։

ԻԼԱՆ

Ալըշտըրըլըր (?) սաաթ օն պիրի երիմի կէչէրէք քէօփրիւտէն հարաքէթէ Պէյքօզա գատար կիտէն երիմի իւչ նումէրօլու վաբօրուն չէհրը Թէշրինի էվվէլին եէտինճի սալը ախշամընտան իթիպարէն պազարտան մաատա կիւնլէրտէ քէօփրիւտէն սաաթ օն պիր պուչուքտա հարաքէթ իտէճէյի Շիրքէթի Խայրիյէ իտարէսի Թարաֆընտան իլան օլունուր։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ
ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԻՇԽԱՆ Կ'ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԻ

Պերլին, 18 Հոկտ.

Նօրտ Տօյչէ Ալկէմայնէ Զայթունկ, Պիսմարք Իշխանին թերթը, խօսելով պուլկարական գործոց վրայ, կ'ըսէ թէ Ալեքսանդր Իշխանն է պատասխանատու Եւրոպիոյ արդի խռովութեան, իւր հակառուս ընթացքին և Փիլիպէի յեղափոխութեան պատճառաւ, որ բռնաբարումն մ'էր Դաշնագրոյ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Բարիզ, 18 Հոկտ.

Երեսփոխանաց Ժողովոյ մէկ քուէարկութեան վրայ երկրորդական խնդրոյ մը մասին, Ներքին գործոց նախարար Պ. Սառիէն հրաժարական տուաւ. սակայն այս քուէարկութիւն թիւրիմացութեան մ'արդիւնք լինելով, հաւանակա՛ն է որ կարգադրութիւն մը լինի և Պ. Սառիէն ետ առնու հրաժարականը։

Նմանապէս կը յուսացուի որ Ելեւմտից նախարար Պ. Սատի-Կառնօ ետ առնու հրաժարականը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ
ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՕՐՍԱՅ

Ղալաթիա, 8 Հոկտ.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ
Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ իրիկուն գոց. (Միջ. D. Սէրի Գ. Կ.		15 2
Զօրաւորին գոցուելէն վերջը	»	15 2
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	15 2
Բարձրագոյն գին	»	15 2
Նուազագոյն »	»	15 1
Կէս օրին	»	15 2

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ իրիկուն	31 30
Այս առաւօտ	31 32
Կէս օր	31 25

Փոխառութիւն (1858) (1862)	A. Սէրի		222 0
» (1860) (1863) (1872)	B. »	» »	14 10
» (1865) (1869) (1873)	C. »	»	15 2

ԻՒՆԻՖԻԷ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	83 10
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Կ.	83 10
Կէս օրին	83 10

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Օսմանեան ժէնէրալ	Գ. Կ. Ընդ. Լ.	3 10
Քրէտի ժէնէրալ	Գ. Կ. Օսմ. »	5 22
Պանք տը Փօնտ	» »	4 35
Օսմ. Շահմ. և փայլէօր	» »	3 15
Թրամուէյ	» »	282 1/2
Բուժելիի երկաթուղի	Ֆր.	33 75
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լօտերիոյ	»	73

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ. ...	100
20 ֆրանքնոց	» ...	87 30
Անգլիական ոսկի	» ...	110 12
Բօլ իմբէրիալ	» ...	90 5
[illegible]	» ...	51 15
Ռուսաց Թղթադրամ	» ...	9 49
» արծաթ	» ...	88 25
Ֆիօրին	» ...	8 32
Մեճ. արծ. (աւրր.)	» ...	108 2
Վեցնոց	» ...	102 30
Հինգնոց	» ...	102 10
Մէթ. ղիք	» ...	98
Թառ. իէ	» ...	15 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 19 Հոկտեմբեր, ժամ 5 վայր. 15 երկվ.

Անգլ. քօնսօլիտէ	100 15/16
Օսմ. » Սէրի Գ. բացուեցաւ	13 3/4
» » » գոցուեցաւ	13 5/8
» » » Ա.	22 1/4
» » » Բ.	14 1/4
» » » Գ.	13 5/8
Օթոման 1871	72
Փոխառութիւն 1877	84 1/4
Պանք Օթօման	9 7/8
Ռուսական փոխառ. 1873	97 3/4
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	75 7/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	94 7/8
Տայրա Սանիէ	72
Ռոմանիալ (փոխառ. Բօշիլը)	95
Հանգստական պարտաթուղթ 4 0/0	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 512

Վիեննա, 19 Հոկտեմբեր, ժամ 4 երեկ.

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 60
Օսմանեան երկաթուղի	16 20

Բարիզ, 19 Հոկտեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երկվ.

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	110 40
» » 3 0/0	82 45
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Գ. բացուեցաւ	13 85
» » » գոցուեցաւ	13 87 1/2
» » Սէրի Բ.	14 05
» » Գ.	13 90
Օսմանեան երկաթուղի	33 90
» Բէժիի բաժնեթուղթ	— —
Պանք Օթօման	501 25
Գրէտի Լիոնէ	578 75
» Ֆօնսիէ	1410
Բաժնեատոմ Լիոնի	1270
Սուէզի ջրանցք	2080
Ռուսական 5 0/0 1877ի	101 1/4
Իտալական Ռանթ	101 07 1/2
Եգիպտական միացեալ	385
Սպանիական (արտաքին)	63 1/8
Բրիօրիթէ Թիւրք	345
0/0 Հելլենական	298 75
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 33

ԲԱՐԻԶԻ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 19 Հոկտեմբեր, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ.

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	— —
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Գ	13 82 1/2
Եգիպտական	386 25

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՂՈՒՍԱԾ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ, 20 օգոստ.

Առեւտրական եւ արհեստական անտանելի տագնապներէն ստիպեալ քանի տարիէ ի վեր քաղաքէս շատ մը անձինք — մեծաւ մասամբ հայեր — յԱմերիկայ գաղթել սկսած էին։ Այս տարի սոյն ամերիկեան գաղթականութիւն սաստավոր կերպիւ յառաջադիմեց։ Գրեթէ ամեն ամիս ամերիկեան կարաւանն կը մեկնի առնելով հայրենի երկրէն բազմաթիւ հայ եւ գզայուն երիտասարդներ։ Շատ մը ընտանեաց տէրեր մտադիր են ամբողջ ընտանեօք գաղթել և յառաջիկայ գարնան մի մեծ գաղթականութիւն կազմելու տրամադրութիւն կայ։ Այս գաղթականութեան աճեցուն հոսանքն եթէ չխափ — և ի՞նչպէս պիտի կասի — քիչ ժամանակէն Տիգրանակերտի մէջ հայութիւնն իւր ներկայացուցիչ պիտի ունենայ միայն գերեզմանատուն և միայն եկեղեցի, եթէ սա չը գրաւեն պապականներէ։

— Միխիաթ՝ Տիարպէքիրի ¾ վիլայէթի ներքեւ մի գայմագամութիւն է։ Կը գտնուի Տիգրանակերտի արեւելա-հիւսիսային կողմն 24 ժամ հեռաւորութեամբ։ Իսկ Մարտինէն վեց ժամ հեռու է։ Դիրքն է լեռնոտ։ Բնակիչներն են ասորի Յակոբիկեան դաւանութեամբ։ Պարապմունքնին է այգեգործութիւն. են յաղթանդամ, երկայնահասակ, արիասիրտ, սարսափ ազդող իրենց դրացի բոլոր քիւրդ ցեղերուն։ Իրենց անունն ասել բաւ է ի փախուստ դարձնելու անապատի արաբ հրոսախմբերն։ Կը խօսին արաբերէն։ Սոխ մը կտրել կամ մարդու մը գլուխ կտրել բնաւ տարբերութիւն չունի այս վայրագ ժողովրդեան քով. են անյողդողդ իրենց որոշման մէջ։ Այս ժողովրդեան մի մասն՝ զզուեալ իրենց կաթողիկոսի ընթացքէն որ կը պղծէին իրենց եկեղեցական անխախտ վիճակն, ինքնաբերաբար դիմեցին լուսաւորչական գիրկը լոկ հաւատոյ չարժանիքով։ Բանիցս հնազանդեցին ի պատրիարքարան իրենց ղրկել վարդապետ։ Պատրիարքարանն կարծեմ յանձնեց Արխիսաւէս Եպիսկոպոսին կարգադրել այս նորադարձներու վիճակ, և նորա ասա ժամանակէն ետք մի քահանայ ղրկուեցաւ ի Միխիաթ ուր սա կառավարական տումարին մէջ պաշտօնապէս արձանագրել տուաւ դարձեալ անուանքն, ջնջել տալով զայնս ասորւոց տոմարէն։ Անհասանելի բառ պաշտօնական ցուցակին հայ ասորւոց թիւն ի Միխիաթ՝ 1025 տուն 7380 անձ որոց 4130 այր իսկ 3450 կին։ Այս գործողութենէն ետք քահանայն կը վերադառնայ թողլով նորադարձներն աւելի վատթար կացութեան մը մէջ։ Բանի ամիս ետք Մուշէն վարդապետ մը կը ղրկուի ու միխիաթցիք կը յայտնեն փափաք եկեղեցի և դպրոց ունենալ և ուրոյն ազգ մը ճանչցուելու առանձնաշնորհումն վայելել կառավարութեան մօտ. սոյն վարդապետ

...առանց բան մը ընելու մի քանի օր միայն ետք կը մեկնի։ Զատկի տօնին քահանայ մը ղրկուեցաւ որ մինչեւ ցայսօր հոն է։ Անցեալ շաբաթ մի նորադարձի հանդիպեցայ. կը տրտնջար ղրկուած քահանայի ծուլութենէն։ Կ՚ըսէր թէ արդէն նորադարձելոց թիւն անցած է երեք հազար տունը։

ՀԱՅՔ Ի ՃԵՐԶԻ ՍԻԹԻ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 2 օգոստոս

Նիւթական վիճակ.— Հայ անունը.— Հայ պատգամաւորք գործաւորաց ալջեւ.— Հուրրա, կեցցեն Հայեր — Ազգադրուժ Հայեր.— Հայկական միութիւն.— Հարսանիք մը.— Գէորգ Նախեան.— Կիւլեանք և հանդէս մը։

Տարի մ՚առաջ մասնաւոր նամակաւ խօսեցայ թէեւ Նիւ-Ճէրզիի Հայոց վրայ, բայց սակայն Ճէրզի Սիթիի մէջ գտնուած Հայոց վրայ տեսնուած մեծ փոփոխութիւնն կ՚ստիպէ զիս այսօր քանի մը խօսք ընել այս քաղաքի ազգայնոց ներքին կեանքի և վիճակի վրայ։

Ինչպէս որ Միացեալ Նահանգաց մէջ գտնուող գրեթէ բոլոր գործաւոր Հայոց վիճակը գոհացուցիչ չէ, այնպէս ալ Ճէրզի Սիթիի ազգայնոց վիճակը կեանքի փայլուն կողմը չներկայացներ, թէեւ կը գտնուին անձեր որք իրենց ներկայն Թուրքիոյ մէջ ունեցած վիճակնուն հետ բաղդատելով լաւագոյնս կ՚ապրին մեծ Հանրապետութեան ծոցին մէջ։ Ըսէք ինձ, ի՞նչ կ՚արժէ այն կեանքն որ կը փտի գարշահոտ գործարանի չորս պատերուն մէջ . . . ուր կենաց օրերը կ՚անցնին փայլակի արագութեամբ, ուր երիտասարդը մեծ ապագայ մը, փայլուն ընտանիք մը, միով բանիւ լաւագոյն վիճակ մը պատրաստելու յոյսին և երեւակայութեան մէջ մաղերը ճերմկած կը գտնէ, վերջապէս հոն, ուր դժբաղդութիւնը կեանքը կը շրջապատէ յուսոյ և երջանկութեան խաբուսիկ դիմակովը...։

Աւելորդ է ըսել գուցէ թէ Ճէրզիի Հայոց բաղդը կապուած կ՚երեւի մետաքսի գործարանի մը ուր գիզուած են տեղւոյն բոլոր Հայերն։ Այն շաբաթականներն որք կը պակսէին Հայուն աշխատութիւնը մէկ տարի առաջ աւելցած են քիչ շատ՝ վերջին գործադուլին շնորհիւ, որ Հայ անունն ալ բաւական տարածեց տեղացի կամ մեզ օտար ազգաց մէջ։ Հայ անունն անծանօթ էր գրեթէ մէկ տարի առաջ. շատ քիչեր, ինչպէս քորղիւք, գիտնականք էին. գիտէին թէ Հայը փայլուն անցեալ մ՚ունեցող քրիստոնեայ ազգ մ՚է՝ ընդունակ ամեն տեսակ յառաջդիմութեան, որուն արժանիքը գնահատուած է երեւելի գիտնականներէ. բայց հիմա այդպէս չէ. հասարակ ժողովուրդը մինչեւ իսկ գիտէ քիչ շատ բան մեր ազգի վրայ. եթէ սա անտեղեակ ալ է մեր անցելոյն, գէթ գիտէ թէ մենք քրիստոնեայ ազգ մ՚ենք առանձին անունով . . . ։ Երբ քանի մ՚ամիս առաջ գործադուլն հրատարակուեցաւ, գերման, իռլանտացի, տեղացի և այլ գործաւորք կարծեցին թէ Հայք դասալիք պիտի լինէին՝ ի վնաս բոլոր աշխատաւորաց, վասն զի մերայնոց եւ յիշեալ ազգաց մէջ միշտ խռովութիւններ ու անհամաձայնութիւններ կային գործատան մէջ, և երբեմն դուրսն իսկ. և արդարեւ եթէ հայք այդ միջոցին բռնէին գործատիրոջ կողմը, գործաւորք պիտի յաղթուէին անշուշտ, ինչպէս որ իրենք (գործաւորք) ալ խոստովանած են։ Բայց սակայն մեր ազգայինք չըրին այդպիսի վատութիւն մը ու միացան գործաւորաց ընկերութեան որ կը բաղկանար 3-4000 ստորաբաժնիներէ, բոլորն ալ Ճէրզի-Սիթիի գործարանաց մէջ աշխատողք. և այսու հանդերձ ատելի ալ չթուեցան գործատիրոջ, որոյ քով Հայոց պատիւը բարձր է հիմա քան երբէք։

Գործաւորաց միութիւնը մեծ ընդունելութիւն ցոյց տուաւ մերայնոց, անանկ որ մի երկու աւուր մէջ բոլոր տեղւոյն ժողովուրդը լսեց այս դէպք ու գովեց հայ խումբն. այդ օրէն ի վեր երբ հայ մը փողոցէն անցնի, իրեն հանդիպող տեղացին կամ օտարականը ժպտելով դորա երեսին քաղաքավարական բարեւով մը կ՚անցնի, մինչդեռ մէկ տարի առաջ ուրիշ բիրտ կերպերով կը վարուէր, չգիտեմ թէ ինչո՞ւ։

Յիշեալ միութեան մէջ առանձին մեկը կարգեցաւ սակաւաթիւ Հայոց թարգման, որ հայ գաղափարը, խորհուրդն ու առաջարկը կը ներկայացընէր միութեան և փոխադարձաբար։ Նմանապէս երկրի լեզուին տեղեակ մի քանի անձեր պատգամաւոր ընտրուեցան գործատեարց հետ բանակցելու պաշտօնով ու կատարեցին իրենց պաշտօն այնպիսի վարպետութեամբ որ երկուստեք սիրելի եղան։

Յիշեալ ընկերութեան նիստերն, որք տեղի կ՚ունենային գարեջրատան մը վերին յարկին մէջ, վերջանալէ յետոյ երբ Հայք մեկնիլ կը փորձէին, խումբ խումբ օտարազգիներ դոցա օձիքէն բռնելով գարեջրատուն կը տանէին զանոնք՝ պատիւ մ՚ընելու համար։ Շատ անգամ Հայք, յակամայից ստիպեալ, արբեալ կը վերադառնային իրենց տունն։

Այս միջոցներուն շատ մը մանրամասն դէպքեր պատահեցան որք կարեւոր չեն ընթերցողաց ներկայացուելու, սակայն մին միայն պիտի պատմեմ որ քիչ շատ հետաքրքրական կրնայ լինել։

Օր մը գործաւորաց ընկերութեան խառն ժողովը գումարելէ անմիջապէս յետոյ մի հարուստ տեղացի, որ ստորնանիկ չլինելով հանդերձ մեծ պաշտօն մը կը վարէ եղեր վերոյգրեալ ընկերութեան մէջ, ուրիշի մը հետ Հայոց վրայ խօսած ժամանակ մահմետական կ՚անուանէ մերայիններն, ինչպէս որ բոլոր տեղացիք գործադուլէն առաջ սովոր էին անուանել. հայ մը կը լսէ զայս և կը բարկանայ լուր տալով իւր ազգայնոց քանիներուն որք գալով կը կենան յիշեալ ծերունի ամերիկացւոյն շուրջը. այս վերջինս խօսքի կարգին նոյն բառը նորէն կ՚արտասանէ. ներկայ եղող Հայոց ամենէն յանդուգն ընդմիջելով դորա խօսքն «Մահմետական չենք մենք, կըսէ, այլ եւ Հայ, և պէտք չէ որ ուրիշ անգամ մ՚ալ նոյն անունը տաք մեզ ևն.» ամերիկացին յապուշ կը կտրի և բոլոր Հայոց ձեռքերը մէկիկ մէկիկ սեղմելէ ու ներողամտութիւն խնդրելէ յետոյ բարձր տեղ մը կը կանգնի, գլխարկն կը հանէ և ճերմակ մօրուքն երերցնելով օդին մէջ կ՚ըսէ. «Հուրրա, հուրրա՛, կեցցե՛ն Հայք. դոքա մեր եղբայրներն են, մեր ընկերներն, մեր քաղաքացիներն են, քրիստոնեայ են։ Ապրին Հայք, դոքա կը նախանձին իրենց անուան վրայ, ուրիշ անուամբ մի՛ յորջորջէք զիրենք»։ Ասով միայն չի բաւականալով՝ ծերուկը փոքրիկ գումար մը կը յանձնէ Հայոց, որ ոգելից ըմպելի գնեն խմեն ու ուրախանան։ Սոյն դէպք քանի մը օրեր խօսքի առարկայ եղաւ շատերու համար։

Բայց ցաւալին այն է որ ոմանք ազգադրուժ անձինք Հայ անունը պատիւ մը չեն սեպեր իրենց։ Կ՚արժէր որ յականէ յանուանէ ծանօթացնէի այս վատերը մեր ընթերցող բարեկամին, բայց լռել լաւագոյն է առ այժմ։ Իւր սկզբան ուրացող անձը պատիւ չունի ոչ մի երկրի մէջ, ազգուրաց լինելով ամերիկացւոյն կարելի չէ սիրելի լինել, չէ ազգուրաց հայը, հայ է նորէն, վասն հայ է, բայց ազգուրաց հայ է, անպատիւ հայ է։ Տէրտէր մը, մահմետական մը կամ պարզ անուամբ մը եւն է ծոց Նողում վտանգաւոր է, շատ անգամ, բայց այդէ անունն է ծոց Նողում կարելի չէ երբէք։ Հայ աշխարհին մէջ ծնած, հայ սնունդէ սնած, հայ արեւով հայու օդով սնած մարդը պէտք է հայ մնայ . . . եթէ հայ լինելն մի մեծ պատիւ իսկ չի կարենայ բերել։ Այս առթիւ յիշելու արժանի կան մի քանի դէպքեր, որք ղայլոյթ կրնան պատճառել ճշմարիտ հայու մը, բայց չի պիտի պատմեմ հիմայ, յուսալով որ ազգուրացն ու հաւատուրացն կը վերադառնայ նորէն այն փարախին մէջ ուսկից ինքզինքն բաժանել կը կարծէ։

Ճէրզի Սիթի փոքրիկ Հայաստան մը դարձած է կարծես, եւ օրէ օր մերայնոց թիւը կ՚ստուարանայ. եթէ այսպէս շարունակէ շատ չանցած Հայք 100 է աւելի թիւ մը պիտի ունենան։ Մէկ ամիս առաջ եօթն ճամբորդներ հասան եւ քանի մ՚օր առաջ ալ նոր կարաւան մը բերաւ մեզ ովկիանոսի ջրեպանն։ Այս տարի Հայրենիքէն հասնողներու թիւն 21 է, որք մեր երկրի երիտասարդութիւնն կը ներկայացնեն։ Կարմիր երեսներով, առողջ կազմուածքով, ողջ առողջ ու հուժկու, կուգան մտնել ու փտիլ գործատան փոշիներուն մէջ։ Այո՛, կը փտի հոս եւ այլ ամերիկեան քաղաքներու մէջ մեր կիսարթուն երիտասարդութիւնն, որոյ վրայ մեր Հայրենիքն ու մեր կառավարութիւնը մեծ յոյսեր կը տածէին։ Կուգան երիտասարդք յԱմերիկա, եւ կը թողուն մեր երկիր ծերունի ծնողաց որոց մէկ ոտքն մահուան սանդուղէն դէպ գերեզման իջնել սկսած է արդէն. կը թողուն մեր տուներ տհաս մանկիկներու, որք, ո՜վ գիտէ թէ ո՛ր երկիր պիտի գնան պանդխտել իրենց կատարելութեան առեն. վերջապէս կը թողուն ի տուն մեր հըրաշագեղ օրիորդներն, որք, մասամբ, պիտի թառմին անշուշտ խորշակահար ծաղկի մը նման, առանց կարենալ վայելելու գարնանային գեղեցիկ առաւօտներ . . .։ Անէ՜ծք պանդխտութեան... Անէ՜ծք գաղթականութեան գաղափարին . . .։

Նիւ Ճէրզիի Հայք ընկերութիւն մը ունին «Հայկական միութիւն» անուամբ, որ քիչ ատենէն պիտի ծանօթանայ տեղացւոց «Արմէնիըն Իւնիըն» անուամբ։ Ընկերութիւնն բաւական յառաջացած է ու կ՚ընէ իւր կանոնաւոր նիստեր. ունի նաեւ գանձած փոքրիկ գումար մը։ Կ՚երեւի որ այս անգամ մեր Նիւ Ճէրզիի բարեկամք առաջի վրայ չեն կառուցած իրենց կերտ եւ այս մեծ յոյս կուտայ թէ «Հայկական միութիւն» այս անգամ ժամանակաւոր չի պիտի լինի։

Ըսի քիչ մը վերը թէ վերջերս 21 նոր անձեր եկան. ասոնց եօթն որ ամիս մ՚առաջ հասած էին, իրենց մէջ ունէին մի քանի անդրամ և անոք անձեր, որք մեծ դժբաղդութեանց պիտի հանդիպէին անշուշտ եթէ Հայկական Միութիւնը ձեռք չկարկառէր։ Միութեան շնորհիւ դոքա պատսպարուեցան և գործի առաջնորդուեցան։ Երբ երկրորդ խումբն հասաւ, Միութիւնը ձեռնպարապ մնաց, զի նորեկաց օգնելով գաղթականութիւնը քաջալերած պիտի լինէր, ուստի ծանոյց ամենուն թէ Հայկական Միութիւնն այլ եւս չպիտի օգնէ նորեկի մը, որպէս զի հայրենիքէն ու րիշներ ալ չվազեն գան իրենց յոյսն ընկերութեան վրայ դնելով։

Նիւ-Եորքի մէջ ալ միենոյն անուամբ ուրիշ ընկերութիւն մը կայ, որոյ Ընդհ. ժողովոյ այժմեան ատենապետն է Անդրանիկ էֆ. Այվազեան։ Սոյն ընկերութիւնն՝ ինչպէս գրած եմ ժամանակին՝ առանց հասուն խորհրդածութեան որոշեց խզել ամեն յարաբերութիւն Ճէրզիի հայերէն։ Ժամանակ անցնելէ վերջ տեղւոյս Միութիւնն զգաց իւր մեծ սխալն, և այժմ կը խորհի Նիւ-Ճէրզիցիներն հրաւիրել ի մի ձուլումն։ Սոյն Միութեան յառաջիկայ նիստի Օրակարգին մէջ է արդէն այս խնդիր. տեսնենք թէ ինչ ելք պիտի ունենայ։

Բողոքականաց ու Լուսաւորչականաց մէջ չկայ այժմ խռովութիւն. այն աղայական խնդիրներն որք կը յուզուէին երբեմն, վերջ գտած են ի շնորհս Հայկական միութեան. ուրախ պիտի լինին անշուշտ ընթերցողք երբ լսեն թէ Ճէրզիի հայք սիրով կ՚ապրին. թէ և կան մի քանի անձանց մէջ խռովութիւններ, սակայն յոյս մեծ կայ թէ ադոնք պիտի վերջանան քիչ ատենէն։—

Ճէրզի Սիթիի հայոց թիւը 90ը պիտի անցնի երկու շաբաթ յետոյ. դոցա մէջ կան ութն ընտանիքներ միայն, իսկ մնացեալք ամուրի երիտասարդներ են։ Այս վերջիններէն քանիներ՝ ի չգոյէ հայ օրիորդաց՝ կը խորհին միացնել իրենց արիւն ամերիկացւոց արեան հետ. և շատեր ալ յոյսով կ՚ապրին տակաւին՝ կենաց գարնան վերջի բաւորդին մէջ մտնելով։ Ահա այսպէս կ՚ոչնչանան մեր ապագայ սերնդեան հայր կոչուելու պատրաստուած անձեր։ Յիշեալ ընտանիքներէ մին քանի մ՚օր առաջ կազմուեցաւ փոքրիկ ուրախութեամբ մը։ Ամուսնութիւնը կատարուեցաւ Զէյթունցի ընտանիքի մը տան մէջ՝ Մկրտական պատուելոյ մը ձեռամբ։ Հարս ու փեսայ հայ էին։ Նպատակ չունիմ հարսանեաց նկարագիրն ընել որ սովորական մի բան է, բայց կը համարձակիմ քանի մը խօսք ընել տեղի ունեցած ուրախութեան վրայ, որ հին հին յիշատակներ արթնցուց շատերու մտաց մէջ։ Հարսնեւորք քանէ աւելի չէին, բաղկացեալ Տիգրանակերտցիներէ, Մարաշցիներէ, Ռոստոմցիներէ և Զէյթունցիէ մը։ Պսակի արարողութիւնը լմնալէ յետոյ երբ մեկնեցաւ օտարական պատուելին, ուրախութիւնն սկսաւ։ Կրնա՞յ ընթերցողն երեւակայել թէ օտար երկրի մը մէջ Հայք ինչպէս ուրախութիւն կ՚ընեն։ Նուագարաններ չկային, սակայն քանի մը գաւաթ գարեջուրը սաքցուցեր էր ներկայից գլուխներն, որք հայրենի աշխարհին եղանակներով կը թնդացնէին սրահը. երգուեցան ազգային և կրօնական երգեր. եւ քանիներ կանչեցին Թրքական եղանակներ, որոնցմէ կը բուրէր կարծես հայրենիքի համն ու հոտ . . . Բայց ասոնք այնչափ չի կրցին յուզել մեզ. ամենէ սրտագրաւ ու ամենէ յուզիչն եղաւ Պ. Գէորգ Նախեանի կողմանէ երգուած մի Զէյթունցի մելամաղձոտ ու տխուր եղանակ, որ կարծես Զէյթունի պատկերն ներկայացուց մեր աչաց. Զէյթունի լեզու, Զէյթունի եղանակ, վերջապէս այդ մեր պատմական աւանի քաջ բնակչաց յատուկ խօսքերն ամեն եղանակէ ու նուագարաններէ աւելի կ՚արժէին . . . ։ Ունկնդիրք միայն զգածեալ չէին Նախեանի երգէն, այլ եւ նոյն ինքն Նախեան հայրենի ծոցէն մէջ փոխադրուած կը կարծէր ինքզինք. «Ա՜խ Զէյթուն, Զէյթուն, կը գոչէր. հողդ մատաղ լինիմ ես». իւր խօսք ուղղելով իւր փոքրիկ տղուն կը յաւելուր «մեծցի՛ր, որդեակ, մեծցի՛ր, պզտիկ Զէյթունցիս, ու մեր քաղաքին պարծանքը եղիր...»

Այս առթիւ աւելորդ չեմ սեպեր մի քանի խօսք ալ ընել այս անձին վրայ։ Պ. Գէորգ Նախեան եօթն տարեկան հասակին մէջ մեկնած է Զէյթունէ ներկայ լինելով այն ցաւալի դէպքերուն, որոց պատմութիւնն բրած է մեզ շատ անգամ խորին հառաչանքներով։ Նախեան պանդխտած է նախ Մարաշի մէջ, ուր շատ մը տարիներ անցունելէ վերջ գնացած է Պոլիս եւ այլ տեղեր եւ վերջապէս ութը տարի առաջ եկած է ի Նիւ-Եորք. բոլոր Միացեալ Նահանգներն տակն ու վրայ ընելէ յետոյ կ՚ամուսնանայ հայ օրիորդի մը հետ ու կը հաստատուի նորէն ի Նիւ-Եորք, ուստից տարի մը առաջ յուրախութիւն Ճէրզիի շատ մը ազգայնոց, փոխադրուեցաւ ի Ճէրզի Սիթի ընտանեօք մէկտեղ։ Այս մարդու արկածալից կեանքը կ՚արժէ վէպի մը նիւթն ընել։ Պ. Գէորգ Նախեան Բողոքական հայ մ՚է բայց ոչ մոլեռանդ Բողոքական։ Նա լաւ գաղափար ունի հայրենեաց վրայ. կը պաշտէ իւր սկզբն ու ազգութիւն։ Ինձ կը թուի թէ Զէյթունի արիւնն է որ ի բաց վանած է այս անձէ այն ամեն նախապաշարումներն որք շատ անգամ կ՚երեւին հայ բողոքականաց վրայ։ Շատ քիչ անգամ հանդիպած եմ այսպիսի բողոքական հայու մը որ իւր ազգութեան հետ մէկտեղ գիտէ պաշտել Խաչն ու Աւետարանը։ Իցէ թէ բոլոր Հայ բողոքական ազգայինք այսպէս լինէին եւ այն ատեն ոչինչ հակառակութիւն, ոչինչ կռիւ ու վիճաբանութիւն տեղի չի պիտի ունենար բաժանեալ կարծուած համարին եղբայրներու մէջ . . . ։

Կէս գիշեր անցեր էր արդէն երբ հանդիսականք երջանկութիւն մաղթելով նորապսակաց մեկնեցան ի հանգիստ։

Ճէրզի քաղաքին մէջ կը բնակի ուրիշ ընտանիք մ՚ալ Կիւլեան անուամբ։ Սոյն ընտանիքի վերաբերող երեք եղբայրներ անցեալ տարի ձեռնարկեցին մի ազատ առուտուր ընել. բայց քիչ շատ անյաջող եղան. քանի մ՚ամիսներ առաջ Կիւլեան եղբարք կապերտի գործ մը բացին։ Այս անգամ յաջողութեան կ՚սկսին մօտենալ։ Յիշեալ եղբարց կապերտագործութեան վրայ ունեցած մասնաւոր ճաշակ ու հմտութիւն գըլխաւոր պատճառն է ասոր։ Այժմ այս անձինք բաւական յառաջացած են, եւ յոյս մեծ կայ աւելի յառաջդիմութեան։

Բանի մ՚անձեր ալ կան, որք թէեւ կը գործեն Նիւ-Եորքի մէջ, բայց կը բնակին ի Ճէրզի Սիթի, տեղւոյն հայերէն և գեղեցիկ գիրքէն չկրնալով ձեռք քաշել։

Հայկական միութեան մի քանի անդամներէն լսած եմ թէ մօտ օրերս ընկերութիւնը մտադիր է հանդէս մը տալ տեղւոյն եկեղեցիներէ միոյն մէջ. կ՚ըսեն թէ այս հանդիսին մէջ պիտի խօսուին հայերէն, անգլիարէն և տաճկերէն ճառեր եւ մի երկու երգեր ալ պիտի երգուին կարելի եղածին չափ կանոնաւոր կերպիւ, որպէս զի Պրուքլինի մէջ տեղի ունեցած հանդէսներու և երգերու պէս ծաղու առարկայ չը լինին։ Նիւ-Եորքի և շրջակայից բոլոր հայերն հրաւիրելէ զատ ընկերութիւնը մասնաւոր կերպիւ հրաւէր պիտի կարդայ նոյն եկեղեցւոյ քարոզչին և պիտի գնէ հանդէսը նորա հովանաւորութեան ներքեւ, որ միջոց մ՚է տեղացի հանդիսականներ ալ ունենալու։ Յաջողութիւն կը մաղթենք եւ կ՚սպասենք հանդիսին։

Նամակս վերջացնելէ առաջ Ճէրզիի Հայոց կողմանէ կուգամ ծանուցանել թէ տեղւոյն մետաքսի գործարանին տեսուչն այսուհետեւ չպիտի ուզէ հայեր ընդունիլ և քանիցս պատուիրած է Հայոց որ գրեն հայրենիք ու բսեն ազգայնոց որ չգաղթեն Ճէրզի Սիթի վաղելէ։

Հ. ԷԿԻՆՆԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ուսանողաց համար ԱՆԴՐԻՆ ՕԺԱՆԴԱԿ մ՚է «Ուն, Յ—...» ... և ... ... գործը, ձոխ հաւաքածոյ փր. ոճերու, առակաց, յառակաբանութեանց, փր. լեզուի նրբութեանց բացատրութեամբ, բազմաթիւ օրինակներով և պատմական ծանօթութեամբք։ Ս. Տեարն հրատարակուած. գին 2 ղրշ. կեդրոն Գափանճեան՝ գրատուն։ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ։ 1—3

ԻԼԱՆ

ԽԱՃԻՆԵԼԻ ԽԱՍՍԱՐ ՇԱՀԱՆԷ

Էրզադ անպարընա ալընաճագ նօհուտըն գարարը գաթիսի Թըշրինի էվվէլը րուզմինին օն իւչինճիւ բազար երթեսի կիւնիւ վիրիլէճեկլինտէն, Թալիպ օլանլարըն էհվըր մէզբիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խաչինէյի Խասսար Շահանէյէ կէլմէլէրի իլյան օլունուր։

6 Թըշրինի էվվէլ 1886

2—3

ԻԼԱՆ

ԽԱՃԻՆԵԼԻ ԽԱՍՍԱՐ ՇԱՀԱՆԷ

Էրզադ անպարընա ալընաճագ միւթէնէվվի տագիգին գարարը գաթիսի իշպու Թըշրինի էվվէլը րուզմինին ալթընճը չարշէնպիհ կիւնիւ վիրիլէճեկլինտէն, Թալիպ օլանլարըն էհվըր մէզբիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խաչինէյի Խասսար Շահանէյէ կէլմէլէրի իլյան օլունուր։

4 Թըշրինի էվվէլ 302

3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ուրֆայա պուլունան վէ պուլունտուրըլաճագ օլան ասաքիրի Շահանէ իչին սէնէի հալիյէ Թըշրինի սանիսինտէն իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ միւպայեասը գօնթրաթօյա բաղլը օլունաճագ օլան էրզագը միւթէնէվվիյէտէն,

Նանը աղիլին պէհհէր գըյէսի ճէտիտ գըրգ ալթը, էսքիմիշ էտի բարա.
Տագիգին՝ գըրգ պիր, օթուզ պիր.
Պէքսիմէթին՝ ալթմըշ էքի, օթուզ պէշ.
Նիշէսթին՝ եիւզ սէքիզ, օթուզ տէօրթ.
Էրզին՝ տօգսան իւչ, էլլի իւչ.
Բուղտէյ սաատէնին՝ իւչ եիւզ ալթմըշ տօգուզ, գըրգ ալթը.
Նօհուտըն՝ եիրմի իւչ, օթուզ սէքիզ.
Թուզըն՝ եիրմի էտի, եիրմի սէքիզ.
Սօղանըն՝ օթուզ, գըրգ.
Սապօնըն՝ եիւզ էլլի իքի.
Մօմըն՝ իքի եիւզ ալթը, էլլի պէշ.
Կազըն՝ տօգսան, գըրգ պիր.
Զէյթին՝ իքի եիւզ սէքսէն, ալթմըշ.
Հայթապ վէ սամանըն՝ օն, տօգսան պիր.
Քէօմիւրին՝ եիրմի տէօրթ, տօգսան տէօրթ.
Շաիրին՝ եիրմի պէշ, էքմիշ իքի.
Շէքէրին՝ իքի եիւզ իքի, ալթմըշ պէշ.
Հըրթանըն՝ օթուզ պէշ, սէքսէն պէշ.
Դուրու իւզիւմին՝ օթուզ սէքիզ, տօգսան էտի.
Պուլկուրին՝ էլլի էտի, ալթմըշ էտի.
Զէյթունըն՝ իքի եիւզ սէքսէն սէքիզ, գըրգ.
Ֆասուլեանըն՝ տօգսան պէշ, սէքսէն էտի բարա ֆիյաթլար իլէ մանգալինճէ Թալիպի էօհտէսինտէ օրտուտէ գալմըշ, իսէ տէխի Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլյան օլունուր։

7 Թըշրինի էվվէլ 1884

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Սրգ գանավարօ արչընը ճէտիտ եիկիրմի պին, պէհհէրի իքի պուչուք ղուրուշա.

Փամուքտան մամուլ չատըր գօլանը գըյէյի ճէտիտ տէօրթ պին, պէհհէրի օն ղուրուշ օն իքի փարա.

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարը իչուն չուրուէ մուգարրէրէ վէ խիթիսաղ օլունան նիւմունէլէրինէ թէվֆիգէն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվգըէյի միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուրապպա իքի գալէմ էշեա ֆիյաթը մուրապպամէլէրի իլէ Թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ Թըշրինի էվվէլը րուզմինին օն իւչինճիւ փազար երթեսի կիւնիւնէ գատար պէհհէր կիւն միւնագասալէրի պիլ իճրա մէզբիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճեկլինտէն իթա իթմէկէ Թալիպ օլանլարըն վէ օն տէօրտիւնճիւ սալը կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէմինաթ ախչէլէր լէվազըմաթը ումումիյէ կէլմէլէրի իլյան օլունուր։

7 Թըշրինի էվվէլ 1886

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Կիրէտ Փըրգասը իչուն չէհրիյէ եիրմի ալթըշար պին գըյէսի Թէպիմ օլունմագ իւզրէ միւպայեասը մէվգըի միւնագասայա օլան Ինկիլիզ բիրինճի իլէ Թրապիզոն փասուլեասընտան Ինկիլիզ բիրինճինին պէհհէր գըյէսի էլլի բարա վէ պիր բարանըն պինտէ իւչ եիւզ սէքսէն սէքիզ ճիւզինէ վէ ֆասուլեանըն պէհհէր գըյէսի գըրգ էտի բարա վէ պիր բարանըն պինտէ ալթը եիւզ տէօրթ ճիւզինէ օլարագ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ Թըշրինի էվվէլը րուզմինին սէքիզինճի չարշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճեկլինտէն, իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլյան օլունուր։

6 Թըշրինը էվվէլ 1886

2—2

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Շգօտրա Փըրգասը իչուն միւպայեա օլունաճագը էվվէլճէ իլյան գըլընան տագիգին պէհհէր գըյէսի չէրաիթի վէճհ իլէ ալթմըշ տէօրթ բարայա Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իշպու Թըշրինի էվվէլին սէքիզինճի չարշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճեկլինտէն, իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլյան օլունուր։

6 Թըշրինի էվվէլ 1886

2—2

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ուրֆայա պուլունան վէ պուլունտուրըլաճագ օլան ասաքիրի Շահանէ իչին սէնէի հալիյէ Թըշրինի սանիսինտէն իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՉ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,591,956
ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 1,718,462

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 2,993,181
ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 828,858

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած վնասնին 11,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

HUILE DE FOIE DE MORUE DÉSINFECTÉE — ՇԷՎՐԻԷԻ ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ ԶՏՈՒԱԾ

de CHEVRIER

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատուոյ լէգէոնի, վարձատրեալ Բ. կարգի Մէճիտիէով, ֆօմպուրկ-Մօնմարթր, իզապէլ-լա-Գաթօլիք պատուանշանին։

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԽ

Մորիւ ձկան իւղը խայծղանով զտելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է ախորժելի համ և հոտ, միանգամայն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւններն։

Այս դիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, միտալ և պատւոյ վկայական։

Ամբողջ աշխարհիս բժիշկք կը նախադասեն զայն ամեն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ

Պ. Շէվրիէ իւր գիւտը կատարելագործած է խառնելով Մորիւ ձկան երկաթախառն իւղ մը պատրաստելով։ Հակառակ այս յաւելման, իւղը դիւրաւ կը մարսուի և բնաւ պնդութիւն չպատճառեր։ Ուստի նախընտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի Թոքախտի, Պրօնշիթի, Վատութեան և Խոյլի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց։

Ընդհ. մթերանոց, կեդր. դեղրն. Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ, 244, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս
Միեւնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ ՇԷՎՐԻԷԻ կաղզուրիչ ԳՈԳԱՅԻ ԳԻՆԻՆ։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՑ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԻՐԱՑ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԵՆՔ

ՏՕՔԹՕՐ Տ. ՎԱՆ ՄՕՆՔՀՕՎԷՆԻ

ՉՈՐ ԲԼԱՔՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ — DVM — ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆ

ԱՐԾԱԹԻ ԺԷԼԱԹԻՆՕ-ՊՌՈՄԻՒՐՈՎ

Կեդրոնատեղի. ԷՏՈՒԱՐ ԾԱՆՆԻ, դեղավաճառ, Ընդհանուր գործակատար Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար, Հայրաճճի խան, Պոլիս, Միսըր Չարշըի մօտ։

Նոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին լուսանկարչութեան ամեն պիտոյքները։

ՍՕՋՈՏՈՆԻԲՈՆ

Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍԻ այս պատրաստութիւնն, Սօզօտօնթ, ամենազօր դարման մ'է հերաց, մորուքի և յօնքերու պահպանման համար։ Մազերը կ'աճին իրեն նախկին առողջութեամբ, կակուղութեամբ և ուժով, որք յայտնի նշաններն են առողջութեան։

Այս պատրաստութիւն զօրաւոր դարման մ'է ճաղատութեան դէմ. կ'անհետացնէ թեփն. կը կասեցնէ հերաց, մորուքին և յօնքերուն անկումն և թափած տեղերուն փոխարէն նոր մազ կը բուսցնէ։

ՏԱՍՆԵՒՀԻՆԳ ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ազդուութիւնը ճանչցուած է նշանաւոր բժիշկներէ։ Գործածութիւնն յոյժ դիւրին, —օրն անգամ մը շփել մազերը։

Շիշին վրայ պէտք է պահանջել Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍԻ ստորագրութիւնը։

Ընդհանուր կեդրոնատեղի
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ
244, Բերայի Մեծ փողոց, 244
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՕՋՈՏՈՆԻԲՈՆ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Ծովային, հրդեհի և ցամաքային ապահովագրութեան
Մէհմէտ Ալի բաշա խան, 2, Պոլիս

Ստորագրեալք, ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ եւ ԿԻՒ, պատիւ ունին ծանուցանել վաճառականաց թէ Ընդհանուր Գործակատար անուանուած են Մանհայմի ՌԷԱՍԻՒՌԱՆՍ ՄԱՐԻԹԻՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ։

Compagnie de Ré-Assurances Maritimes de Mannheim

Այս ընկերութիւն, Պայմանագրութեամբ հաստատապէս կապուած լինելով ծովային ապահովագրութեանց ուրիշ ընկերութեան մը հետ, ունի ընկերային միացեալ դրամագլուխ մը Փր. 15,000,000
Դրամագլխոյ չվճարուած մասն. 7,500,000
Պահեստի դրամագլուխ 775,000
Պահեստ սահմանեալ վտանգներու չվճարուած վնասուց համար 1,750,000

Որեւմն, Մանհայմի Ռէասիւրանս Մարիթիմ Ընկերութիւնն ամեն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ շոգենաւով, առագաստանաւով, երկաթուղով եւն ներածեալ կամ արտածեալ ապրանաց ապահովագրութեան համար։

Ընկերութիւնը նաեւ մասնակից է «ԱՐԺԷԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ»

Union pour l'Assurance de Valeurs

և հինգ ընկերութեանց համերաշխութեան ներքեւ, որք 30,500,000 Փրանքի դրամագլուխ մ'ունին, յանձն կ'առնու ապահովագրել ամեն տեսակ արժէք, արժէթուղթ, կտրոն, պանքատոմս, գոհարեղէն եւն, որք կը ղրկուին թղթատարութեան և սուրհանդակաց միջոցաւ։

Այդ ընկերակցութիւնները կազմող ընկերութեանց անուանքն տպագրեալ են ապահովագրութեան մուրհակաց վրայ։

Ընկերութեան Վարչական խորհրդոյ անդամք են.
Թ. Էրքհարտ, նախագահ Վիւրթ Հաւնական Պանքային
Ֆ. Էնկէլհարտ, նախագահ
Շ. Ֆուքս, տնօրէն Վարկի հաւն. Պանք
Ս. Հարդտմէնսին, հիւպատոս Հոլանտայի.
Տր. Ֆ. Հէխդ, տնօրէն հաւն. Գրաւի Պանք.
Շարլ Բայս, հիւպատոս
Ֆ. Սիրիօ, երեսփ. Գերմ. դեր-նախագհ.
Տր. Ք. Շդայնըր, նախագահ Վիւրթէմպէրկի Ֆէրային Պանքային

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալութեան դրասենեակը։ Պայմաններն և գներն յոյժ չափաւոր։

Գօմիսէր-էսքիբերտեօր, Հ. Օպէտ, փորձագէտ Վէրիթասի ծովային գործոց դրասենեակին, Սարըճը խան, 6, Կալաթա։

Ընդհանուր Գործակատար
Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ եւ ԿԻՒ

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ բաշա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Ժ. ՆԻՔՏԼԻՆԿԷՐ
Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն։

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ընդ մէջ Ռուսիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէոնատօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարսալա	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորոտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթելլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիլէօ	2,500	Օգոստօ	4,500
Գամէօ	2,400	Օթթօ	2,000
Գոզօ	2,000	Բառոֆինա	1,200
Գոմօ	2,700	Բալերմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասսէր	1,700
Տոմինօ	1,800	Ռիգօ	2,800
Էրաքօ	2,600	Ռիալթօ	4,400
Տրագօ	2,600	Ռինալտօ	3,200
Ֆալքօ	800	Ռոլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռոմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռոմէօ	3,500
Կալիֆօ	5,500	Սալերնօ	4,000
Կիտանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կոզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրոմնօ	2,200	Սորենտօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թրիկէր	1,300
Հումպէր	1,200	Թոլէտօ	2,800
Ճիւօ	2,300	Քանտօ	3,600
Քէլլօ	2,000	Ուեռօ	1600
Քոֆիօ	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Ուինալտօ շոգենաւը, նաւապետ Նիւմէն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն աստ հասած է։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւններ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ. Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլէթ խան Ղալաթիա
514

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլի և Արեւելից միջև.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆլորենտեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրեան	5500
Արաբեան	3700	Իլիրեան	5500
Պավարեան	6000	Իտրեան	5500
Պուլկարեան	6000	Լէգեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրէնեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրի	700	Օփորթօ	700
Էճիպշըն	3700	Բերսեան	3800
Ֆապեան	3700	Վալենսեան	6800
Ֆալերնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ.

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալթա, Օ. Քամպիերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկորտադօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ռիբթօլ և ընկ.
512

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամէն տասն 15 օրն մէյ կը բանին Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջև.

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եորքի, Պոսդոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամեն կողմերուն համար, նմանապէս Հավրի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Կլասկոյի, Մանչէսդրի, Պրատֆորտի եւն եւն համար։

Ուղեւորաց համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Ամեն շոգենաւու մէջ կայ կին սպասաւոր մը

Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանդիսացած են իրենց հանգստաւէտութեամբ և կանոնաւորութեամբ։

Բեռար շոգենաւը, նաւապետ Ճօնէս, հոկտ. 27 ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի։

Գործակատար ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԻԻ
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալի փաշա խան Ղալաթիա
511

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանտըբուրիա	4200	Օֆիրա	3000
Ֆէրոա	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեբթիւն	3000
Սէսոսդրիս	3250	Բերսա	3000
Թիպա	3250	Լոգսոր	800
Մաքեատա	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Մեմֆիս	700

Բեռք շոգենաւը, նաւապետ Ֆորփսըրր ամսոյս հետի 8/20 ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹԸԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց, Ուիթալ խան
ՃԷՅՄԶ ՄՈՍ և ԸՆԿ
31, Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրբուլ
515

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ՐԱՖԻ. ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլի և Բոմբէյի միջև կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սըմնէ որ հոկտեմբեր 20 ին Մարսիլիայէն և հոկտեմբեր 27 ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէսօ որ պիտի մեկնի հոկտեմբեր 27 ին։

Ապրանք և դրամ ապահովաբար

Նաւավճարի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈՒԹԷ ԲՐՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլէթ Մահմուտ փողոց, Թիւ 141
514

ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի միջև կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ալա Սոֆիա	3,000	Պրէս
Արարատ	2,500	Ռոճըրս
Կըբտորիա	2,500	Գրոսթուէյթ
Լատինիա	2,500	Ռոպինս
Մասեդոնիա	3,500	Մարշ
Բալմիրա	2,800	Ֆոթերկիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ. Գործակալք
513

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԵՐԿԱՆԱԲԱՐ առաջին կարգի և զուտ պողպատէ, կրելով ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՈՒԻԼ նշանը։

Կաշիէ ՓՈԿԵՐ ամեն մեծութեամբ, մեքենայներու համար։

ՌԵՏԻՆԻ իւղ մեքենայից համար։

ՄԱՀՃԱԿԱԼՔ երկաթէ և արոյրէ։

ՄԱՄՈՒԼՔ ընդօրինակութեան։

Ջանազան տեսակ ԴԱՐԲՆԱԼ ատորիայք։

Անգլիական ԹԱՆԱՔ տպագրատանց համար։

ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՈՒԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վաճառական և ընդհանուր գործակալ

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ

Գէորգ պէյ խան, Եւրոպէք Գալըթըըմ
Ղալաթիա, Կ. ՊՈԼԻՍ

Միակ կեդրոնատեղի
ՄԻԼՆԷՐԻ ԴՐԱՄԱՐԿՂԱՑ
Որոնք ցուցադրէն կը պաշտպանեն հրդեհէ և գողութենէ

Գնողաց համոզման համար մեր վաճառատանց մէջ կը գտնուին վկայագրեր աշխարհի մէջ եղած փորձերու ապացոյցներ։

ԲԼԱՔԷ ԱՐԾԱԹԵՂԷՆՔ

Անգլիոյ հռչակաւոր գործարանէն

ՃՕՆ ՆՕՈՒԻԼ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԱԾԵԼԻՔ, ՄԿՐԱՏՔ ԵՒ ԶՄԵԼԻՔ

Նոյն վաճառատան

ԲԵԴՐՈՒԼԻ ԼԱՄԲԱՐՆԵՐ

Նոր կատարելագործութեամբ շինուած, երկու լոյսով

Վաճառատունս յանձնարարութեամբ կ'ընդունի ամեն տեսակ ապրանքներ ապսպրել։

ՀԱՐՍՆԵԿԱՆ ԾԱՂԿԱՓՈՒՆՋ

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՐՄՆՈՅ ԳՈՅՆԻ, ՄԻԱՅՆ ԾԱՂԿԱԹԻԹ, ՄԻԱՅՆ ԹԱՐՄ։

Ընդամէնն մը փորձը պիտի համոզէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամէն հեղանիւթներէ և բազմաթիւ փոշիներէ։ Առաջին անգամ գործածելուն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի թէպէտն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սայոնի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցունէ։ Ինչեւ կ'ընէ մորթի սեւուքը, երեսի և ձեռքի ցաները, արեւայրուքը, և ուրիշ ամեն բրտութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ աս ամեն բանով անկարելի կ'ընէ մատնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք։ Կը վաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգլիացի դեղագործներու քով։

Կը գտնուի Ն. և Ժ. Գանզիւք եղբարց բրիտանական դեղարանն, Բերա, Մեծ փողոց. Էտմընտ Դարուանա, Անգլիական մթերանոց, Եւ. քաղ. Դալըքըըմ. և Իգլտոր Լագանտէլլա, 433, Բերա Մեծ փողոց։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

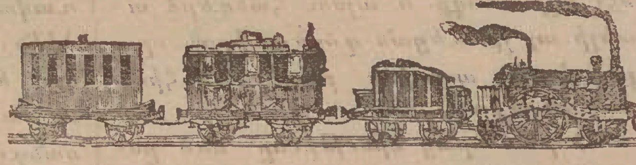

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1886, մինչեւ յնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	6	8	2	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 15	6 4	7 12	7 45	8 9	8 40	9 10	9 44	10 20	10 48	11 22	11 50	1 30	2 1	2 54	3 41	4 9	4 42	5 11	5 39	5 55	6 37	...	...	...	...
Գում-գաբու	6 24	6 43	7 22	7 55	8 18	8 49	9 19	9 53	10 29	10 57	11 31	11 59	1 39	2 10	3 3	3 50	4 18	4 51	5 20	5 48	6 4	6 46	...	...	...	...
Եէնի-գաբու	6 28	6 57	7 26	...	...	8 53	9 23	...	10 33	11 1	11 35	12 3	1 43	2 14	3 7	3 54	4 22	4 55	5 24	5 52	...	6 50	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 34	7 3	7 32	...	...	8 59	9 29	...	10 39	11 7	11 41	12 9	1 49	2 20	3 13	4 ...	4 28	5 1	5 30	5 58	...	6 56	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 38	7 7	7 38	8 5	8 26	9 4	9 32	10 1	10 43	11 10	11 45	12 12	1 52	2 24	3 17	4 4	4 31	5 6	5 33	6 1	6 13	7 1	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 49	7 19	7 50	8 19	...	9 16	...	...	10 55	...	11 58	...	...	2 36	3 28	4 16	...	5 18	...	...	6 25	7 12	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	7 28	7 59	8 31	...	9 25	...	...	11 4	...	12 8	...	...	2 45	...	4 25	...	5 27	...	...	6 35	...	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	8 40	...	...	...	...	...	...	12 16	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 43	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	1				
	Առաւօտ											Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	6 35	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 52	...	...	...	...	...	...	...	...	6 25	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	6 44	...	7 41	...	8 40	...	9 39	...	...	11 21	...	2 1	...	2 54	...	...	4 42	...	5 50	...	6 36	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 25	6 54	7 27	7 51	...	8 50	...	9 49	...	...	11 31	...	2 11	...	3 4	3 51	...	4 52	...	6 ...	...	6 49	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 38	7 6	7 39	8 3	8 34	9 4	9 38	10 1	10 14	11 16	11 44	1 24	2 23	2 48	3 16	4 3	4 36	5 5	5 38	6 12	6 31	7 3	...	...	...	...
Սամաթիա	6 42	7 10	7 43	8 7	8 38	9 8	9 42	...	10 18	11 20	11 48	1 28	2 27	2 52	3 20	4 7	4 40	5 9	...	6 16	6 35	...	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գաբու	6 48	7 16	7 49	8 13	8 44	9 14	9 48	...	10 24	11 26	11 54	1 34	2 33	2 58	3 26	4 13	4 46	5 15	...	6 22	6 41	...	...	...	...	...
Գում-գաբու	6 52	7 20	7 53	8 17	8 48	9 18	9 52	10 10	10 28	11 30	11 58	1 38	2 37	3 2	3 39	4 17	4 50	5 19	5 47	6 26	6 45	7 12	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 ...	7 28	8 1	8 25	8 56	9 26	10 ...	10 18	10 36	11 38	12 6	1 46	2 45	3 10	3 38	4 25	4 58	5 27	5 55	6 34	6 53	7 20	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջև բանող կառախմբոց մէջ միայն։ Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վակոններ։